



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Laura Kleemola

Tilinpäätösanalyysi kuljetusalan yritykselle 2019–2021

Case-yrityksen taloudellisen aseman selvitys

Opinnäytetyö

Syksy 2022

Tradenomi (AMK, Liiketalous)



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Tekijä: Laura Kleemola

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysi kuljetusalan yritykselle 2019–2021: Case-yrityksen taloudellisen aseman selvitys

Ohjaaja: Juhani Palomäki

Vuosi: 2022

Sivumäärä: 48

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli osakeyhtiö, jonka toimiala oli kuljetusala. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää toimeksiantajayrityksen taloudellista tilaa ja sen kehitystä tilikausien 2019–2021 ajalta. Tavoitteena oli myös verrata toimeksiantajayrityksen taloudellista asemaa toimialaan nähden. Yrityksen taloudellista asemaa selvitettiin tilinpäätösanalyysin avulla, joka toteutettiin tunnuslukuanalyysinä. Tavoitteena oli saada mahdollisimman hyvä kuva yrityksen kannattavuudesta, vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään tilinpäätöksiin ja tilinpäätösanalyysiin liittyviä asioita. Teoriaosuudessa on myös esitelty erilaisia tunnuslukuja, joiden avulla on mahdollista arvioida yritysten kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Tunnuslukujen tulkintaohjeet ja viitteelliset ohjearvot on tuotu esille sekä myös niiden laskentakaavat.

Tutkimuksen aineistona käytettiin toimeksiantaja yrityksen tilinpäätöksiä kolmelta vuodelta, ajalta 2019–2021. Lisäksi tutkimusaineistona käytettiin Tilastokeskuksen keräämää dataa saman toimialan yritysten tunnusluvuista. Yrityksen taloudellista tilaa arvioitiin laskemalla tunnuslukuja sekä vertaamalla niitä keskenään toimialan keskiarvoon.

Tunnuslukuanalyysin perusteella voitiin todeta, että case-yrityksen taloudellinen tila on hyvä. Yrityksen kannattavuus on parantunut tarkastelujakson aikana, sekä yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Yrityksen maksuvalmius on riittävällä tasolla. Yrityksen kannattavuus oli heikommalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin, mutta sen vakavaraisuus ja maksuvalmius olivat toimialan keskiarvoa paremmalla tasolla.

¹ Asiasanat: tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi, maksuvalmius, kannattavuus, vakavaraisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Business Management

Author: Laura Kleemola

Title of thesis: Financial statement analysis for a transport company 2019–2021: Statement of the financial situation of the case company

Supervisor: Juhani Palomäki

Year: 2022

Number of pages: 48

Number of appendices: 1

The thesis was commissioned by a limited liability company operating in the transport sector. The aim of the thesis was to study the financial situation of the case company and its development during the financial years 2019–2021. The aim was also to compare the financial situation of the case company in relation to the same industry. The financial position of the company was analyzed using a financial statement analysis, implemented as a key figure analysis. The aim was to obtain the best possible picture of the profitability, solvency and liquidity of the company and their development in the years in question.

The theoretical part of the thesis covers issues related to financial statements and financial analysis. The theoretical section also presents various key figures to enable the assessment of the profitability, liquidity, and solvency of companies. The section also includes an instruction for the interpretation of the key figures and the reference values, together with their calculation formulas.

The data of the study consisted of the case company's financial statements from three years, 2019 to 2021. In addition, data collected by Statistics Finland on the key figures of the enterprises in the same industry were used. The financial situation of the company was assessed by calculating the key figures and comparing them with the industry average.

Based on the key figure analysis, it was found that the company was in a good financial condition. The company's profitability has improved during the period considered and its solvency is at a good level. The liquidity of the company was at lower level than the industry average, but its solvency and liquidity were at higher level than the industry average.

¹ Keywords: financial statement analysis, key figure analysis, liquidity, profitability, solvency

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	3
Kuva-, kuvio- ja taulukkuuettelo	6
1 JOHDANTO.....	8
2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI JA TUNNUSLUVUT.....	9
2.1 Tilinpäätösanalyysi.....	9
2.1.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	10
2.1.2 Tilinpäätöksen oikaisu	11
2.2 Kannattavuuden tunnusluvut.....	11
2.2.1 Myyntikate (Gross profit).....	13
2.2.2 Käyttökate (EBITDA)	13
2.2.3 Liiketulos (EBIT)	14
2.2.4 Nettotulos.....	14
2.2.5 Kokonaispääoman tuotto (ROA).....	14
2.2.6 Sijoitetun oman pääoman tuotto (ROI)	15
2.2.7 Oman pääoman tuotto (ROE).....	15
2.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	16
2.3.1 Omavaraisuusaste.....	16
2.3.2 Suhteellinen velkaantuneisuus	17
2.3.3 Nettovelka-%	17
2.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	18
2.4.1 Quick ratio.....	19
2.4.2 Current ratio.....	19
3 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ.....	21
3.1 Tunnuslukuanalyysi.....	21
3.2 Case-yrityksen tilinpäätöksen oikaisu	22
3.3 Toimialan esittely	22
3.4 Case-yrityksen esittely ja kulurakenne	23

4	CASE-YRITYKSEN TUNNUSLUKUANALYYSI	26
4.1	Yrityksen kannattavuus	26
4.1.1	Myyntikate-, käyttökate-, liike- ja nettotulosprosentti.....	26
4.1.2	Kokonaispääoman tuotto-%	30
4.2	Yrityksen vakavaraisuus	31
4.2.1	Omavaraisuusaste	31
4.2.2	Suhteellinen velkaantuneisuus	32
4.3	Yrityksen maksuvalmius.....	33
4.3.1	Current ratio ja quick ratio.....	33
4.4	Toimialavertailu	35
4.4.1	Kannattavuuden vertailu	36
4.4.2	Vakavaraisuuden vertailu	38
4.4.3	Maksuvalmiuden vertailu	40
4.5	Johtopäätökset.....	42
5	YHTEENVETO	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET.....	48

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2018–2019.....	24
Kuvio 2. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2019–2020.....	24
Kuvio 3. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2020–2021.....	25
Kuvio 4. Case-yrityksen myyntikateprosentit 2019–2021.....	26
Kuvio 5. Case-yrityksen käyttökateprosentit 2019–2021.....	27
Kuvio 6. Case-yrityksen liiketulosprosentit 2019–2021.	28
Kuvio 7. Case-yrityksen nettotulosprosentit 2019–2021.....	29
Kuvio 8. Case-yrityksen kokonaispääomanprosentit 2019–2021.....	31
Kuvio 9. Case-yrityksen omavaraisuusaste 2019–2021.....	32
Kuvio 10. Case-yrityksen suhteellinen velkaantuneisuusprosentti 2019–2021.	33
Kuvio 11. Case-yrityksen current ratio 2019–2021.....	34
Kuvio 12. Case-yrityksen quick ratio 2019–2021.....	35
Kuvio 13. Käyttökateprosenttivertailu 2019–2021.	36
Kuvio 14. Nettotulosprosenttivertailu 2019–2021.	37
Kuvio 15. Kokonaispääoman tuottoprosentin vertailu 2019–2021.....	38
Kuvio 16. Omavaraisuusasteen vertailu 2019–2021.	39
Kuvio 17. Suhteellisen velkaantuneisuuden vertailu 2019–2021.....	40
Kuvio 18. Quick ration vertailu 2019–2021.....	41
Kuvio 19. Current ration vertailu 2019–2021.	42

Taulukko 1. Myyntikate-, käyttökate-, liike-tulos- ja nettotulosprosenttien laskukaavat.	12
Taulukko 2. Oman pääoman, kokonaispääoman ja sijoitetun pääoman tuotto-prosenttien laskukaavat).....	13
Taulukko 3. Omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja nettovelkaprosentin laskukaavat.	16
Taulukko 4. Current ja Quick ration laskukaavat.	19

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa tilinpäätösanalyysi pienelle osakeyhtiölle. Työn tavoitteena on selvittää toimeksianto yrityksen taloudellista tilaa ja sen kehittymistä tilikausien 2019–2021 aikana. Tilinpäätös- ja tunnuslukuanalyysi on hyvä tapa selvittää yrityksen taloudellista tilaa ja sen muutoksia. Yhtiön taloudellista tilannetta voidaan tarkastella esimerkiksi vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja kannattavuuden näkökulmasta. Tilinpäätösanalyysin avulla voidaan löytää keinoja kannattavuuden ja vakavaraisuuden parantamiseen tai muiden taloudellisten epäkohtien löytämiseen.

Tilinpäätösanalyysin toteuttaminen mille tahansa yritykselle on oikeastaan aina ajankohtaista ja sillä on erilaisia hyötyjä. Tilinpäätösanalyysin avulla esimerkiksi yrittäjä saa yrityksen taloudellisesta tilasta arvokasta lisätietoa, jonka avulla voi tehdä yrityksen tulevaisuuteen liittyviä päätöksiä. Esimerkiksi suuria hankintoja suunniteltaessa tai toimintaa laajentaessa yrittäjän on helpompi perustella investointeja eri rahoittajille tai maksuvalmiuttaan yhteistyökumppaneille. Tilinpäätösanalyysin vertaaminen toimialan mediaanilukuihin antaa yrittäjälle tärkeää tietoa siitä, että miten oma liiketoimintaa kannattaa suhteessa muihin toimialan kilpailijoihin ja mitä asioita voisi tehdä toisin. Tilinpäätösanalyysin tekemiseen on kehitetty erilaisia tapoja riippuen eri tahojen tarpeista. Analyysin laajuus vaihtelee esimerkiksi sen perusteella, että onko tarkoituksena tarkastella koko toimialaa tai vain yksittäistä yritystä.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tehdä toimialanaan kuljetusalaa harjoittavalle osakeyhtiölle tilinpäätösanalyysi tunnuslukuanalyysiä hyödyntämällä. Tilinpäätösanalyysi toteutetaan case-tutkimuksena, eli tapaustutkimuksena. Tunnuslukuanalyysi tehdään hyödyntämällä yrityksen tilinpäätösaineistoa kolmelta vuodelta. Yhtiö on pienyritys, jonka palveluksessa on keskimäärin 10 henkilöä. Yhtiön liikevaihto oli tilikaudella 2021 noin 1,5 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma noin 950 tuhatta euroa. Tavoitteena on selvittää vakavaraisuuden, kannattavuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja sekä arvioida tunnuslukujen perusteella yrityksen taloudellista tilannetta. Tämän lisäksi työssä tarkastellaan yrityksen taloudellista asemaa toimialakohtaisesti. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat: Mikä on yrityksen taloudellinen asema ja taloudellinen asema toimialaan verrattuna.

2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI JA TUNNUSLUVUT

2.1 Tilinpäätösanalyysi

Salmi (2020, 121–123) kertoo, että yrityksen taloudellista tilaa voidaan tulkita pääasiassa tilinpäätöksen avulla. Tilinpäätös tehdään juoksevan kirjanpitoaineistoa käyttäen niin, että se antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Hän myös toteaa, että yksittäiset rahamäärät tuloslaskelman ja taseen tilillä eivät ole kovin informatiivisia, ja tämän vuoksi tarvitaan erilaisia tunnuslukuja. Tunnuslukujen avulla voidaan taloudelliset aikaansaannokset asettaa jonkinlaisiin kehyksiin.

Niskasen ja Niskasen (2003, 21) mukaan tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan tilinpäätösinformaatioon perustuvaa yrityksen kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden mittaamista ja kriittistä arviointia. Analyysin suorittamiseen käytetään vertailukohteena analysoijan asettamia tavoitteita sekä mahdollisesti toisia samalla alalla toimivia yrityksiä. Tilinpäätöksiä on mahdollista analysoida monella eri laajuudella. Näitä ovat tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi ja yritysanalyysi, joista tunnuslukuanalyysi on suppein. Tunnuslukuanalyysissä keskitytään tarkastelemaan tilinpäätöksestä laskettuja tunnuslukuja. Tilinpäätösanalyysissä tunnuslukujen tarkastelun lisäksi niihin yhdistetään muita analyysimenetelmiä, minkä tarkoituksen on saada selville lukujen välisiä yhteyksiä ja taustalla vaikuttavia syy-seuraussuhteita. Yritysanalyysi on tutkimuksista syvällisin, sillä siinä analysoidaan myös yrityksen reaali-prosessia.

Tilinpäätösanalyysijä tehdään eri tavoin yrityksen tarpeista riippuen. Perinteinen tilinpäätösanalyysi perustuu yksittäisen yritykseen ja sen tilinpäätöksestä laskettaviin tunnuslukuihin sekä niiden tason ja muutosten arviointiin. Tilinpäätösanalyysi tuokin esille yrityksen taloudellisen tilan eri ulottuvuudet. Tilinpäätösanalyysin avulla voidaan helposti arvioida yrityksen kannattavuutta, liiketoiminnan kasvua ja riskejä. Nämä kaikki ovat tärkeitä tietoja päätösten tekovaiheessa. Tietoja käyttävät yritys itse sekä yrityksen eri sidosryhmät. (Salmi 2020, 121–123.)

Salmi (2020, 121–122) toteaa, että tunnuslukujen arvolle tulee olla jokin tulkintaohje, jotta arvolle saadaan kiinnekohta ja arviointiperuste. Ohjeita voidaan luoda tieteelliseltä pohjalta, olla lukijan tai analysoijan omien havaintojen ja kokemusten perusteella rakentamia tai yritys voi

asettaa omat tavoitteet tunnusluvuille lähtökohdista riippuen tai ohjeena voidaan käyttää toimialakohtaisia tunnuslukuja, eli verrataan tunnuslukuja muihin samalla alalla toimivien yritysten tunnuslukuihin. Salmi (s. 122) muistuttaa, että tunnuslukujen tulkinnassa kannattaa muistaa erityisesti kaksi asiaa, eli pelkästään yhteen tunnuslukuun ei ole järkevää luottaa eikä johdopäätöksiä tulisi tehdä yhden tunnusluvun perusteella. Yrityksen talous on niin laaja kokonaisuus, että yksi tunnusluku ei riitä kuvaamaan sitä.

Kallunki (2014, 13) kertoo, että tilinpäätösanalyysissä arvioidaan yrityksen taloudellista tilaa, jonka pohjalta voidaan tehdä erilaisia päätöksiä. Päätöksentekovaiheessa yritystä esimerkiksi verrataan toisiin alalla toimiviin yrityksiin ja pääomamarkkinoiden asettamiin tavoitteisiin. Vertailuja tehdään samasta yrityksestä useiden eri vuosien välillä. Hänen mukaansa tilinpäätösanalyysin yksi vahvuuksista onkin vertailtavuuden mahdollistaminen. Leppiniemen ja Kyykkäsen (2015, 171) mukaan tunnuslukujen avulla voidaan vertailla eri yrityksiä keskenään yrityksen koosta riippumatta ja eliminoida myös rahan arvon muutoksen eli inflaation eri vuosien vertailukelpoisuutta alentavia ongelmia. Tunnuslukujen avulla saadaan selville yrityksen kehityskaari ja sitä voidaan verrata muihin yrityksiin. Tunnusluvut kuvaavat yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä, joita tavallisesti ovat kannattavuus ja rahoitus. Rahoitusta tarkastellaan yleensä kahdesta eri näkökulmasta, vakavaraisuutena eli soliditeettina ja maksuvalmiutena eli likviditeettinä. Tilinpäätösanalyysit, jotka tuottavat tunnuslukuja, jaetaan useimmiten kahteen eri ryhmään, perinteiseen tunnuslukuanalyysiin ja rahavirta-analyysiin.

Tilinpäätöksen perustana on liikekirjanpito. Liikekirjanpitoa on käytetty erilaisissa muodoissa ja sitä on kehitetty vuosisatoja sekä myös tilinpäätösanalyysin tunnusluvut ovat olleet pitkään käytössä. Tunnuslukuja on kehitetty siten, että ne kuvaisivat yrityksen taloudellista tilaa parhaalla mahdollisella tavalla. (Kallunki 2014, 13–14.)

2.1.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Yrityksen tilinpäätösanalyysiä tarvitsevat kaikki sidosryhmät, jotka tarvitsevat tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta. Keskeisiä tilinpäätösanalyysin tietojen käyttäjiä ovat osakkeenomistajat, mahdolliset sijoittajat, lainoittajat, tavarantoimittajat, asiakkaat sekä viranomaiset. Osakkeenomistajat arvioivat tilinpäätöstietojen avulla yritystä sijoituskohteena. Pankit tai muut mahdolliset tahot, jotka tarjoavat pitkäaikaista luottoa, ovat toinen olennaisimmista sidosryhmistä. Velkojat arvioivat tilinpäätösanalyysin avulla yrityksen luottokelpoisuutta ja lainan

takaisin maksukykyä. Luottokelposuuteen vaikuttavat yrityksen velkaisuus, maksuvalmius ja kannattavuus. Tavarantoimittajat ovat eniten kiinnostuneita yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmiudesta, koska maksuaika tämän tyyppisille ostoille on huomattavasti lyhyempi kuin lainojen. Kirjanpito ja tilinpäätös määrittävät yrityksen verotettavan tulon, eli myös veroviranomainen on tärkeä tilinpäätöstietojen käyttäjä. (Kallunki 2014, 13–14.)

2.1.2 Tilinpäätöksen oikaisut

Tilinpäätösanalyysin prosessi alkaa usein sillä, että perustietoja eli tuloslaskelmaa, tasetta ja tilinpäätöstietoja muokataan eli oikaistaan (Niskanen & Niskanen 2003, 21). Yritystutkimus ry:n (2017, 18) mukaan tilinpäätösanalyysin keskeinen tavoite on saada eri tilikaudet ja yritykset keskenään vertailukelpoisiksi. Tuloslaskelman erilaisten oikaisujen tarkoituksena on antaa yrityksen liiketoiminnasta ja kannattavuudesta mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva. Mahdollisia tuloslaskelmalle tehtäviä oikaisuja ovat esimerkiksi satunnaiset olennaisesti tulokseen vaikuttavat erät, jotka voidaan siirtää joko satunnaisiin kuluihin tai satunnaisiin tuottoihin. Laskennallinen palkkakorjaus tehdään, jos omistajien antama työpanos yritykselle on ilmeinen eikä työpanosta vastaava palkka ole tuloslaskelmalla kuluna.

Myös Kallunki (2014, 24) toteaa, että erilaiset oikaisut ovat usein tarpeen. Oikaisuja tehdään myös usein IFRS-tilinpäätöksiin. Oikaisut liittyvät yleensä kertaluontoisiksi luettaviin eriin. Tilinpäätöserät järjestetään uudestaan, jonka johdosta saadaan niin sanottu analyttinen tuloslaskelma ja tase. Analyttisen tuloslaskelman ja taseen avulla on mahdollista arvioida erikseen operatiivisen liiketoiminnan ja rahoituksen vaikutusta kannattavuuteen ja keskittyminen analyysin kannalta tärkeimpiin tilinpäätöseriin on helpompaa. Myös tunnuslukujen laskeminen oikaistun tuloslaskelman ja taseen jälkeen on hänen mukaansa helpompaa.

2.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Kannattava liiketoiminta on liiketoiminnan jatkuvuuden edellytys. Se kuvaa liiketoiminnan taloudellista tulosta. Kannattavuutta on mahdollista mitata absoluuttisesti tai suhteellisesti. (Yritystutkimus ry 2017, 63) Absoluuttinen kannattavuus mitataan liiketoiminnan tuottojen ja kulujen erotuksena eli voittona. Suhteellinen kannattavuus taas kuvaa voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan nähden. (Yritystutkimus ry s. 63) Erilaisten tunnuslukujen avulla voidaan todeta, että onko yrityksen toiminta kannattavaa. Yritystoiminnan tulee olla

kannattavaa. Hyvän kannattavuuden avulla voidaan pitää myös huolta yrityksen maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. (Vilkkumaa 2010, 44) Liiketoiminnan kannattavuutta voidaan mitata esimerkiksi seuraavien tunnuslukujen avulla: myyntikate, käyttökate, liiketulos ja nettotulos. Alla olevassa taulukossa 1 on esitetty edellä mainittujen tunnuslukujen laskukaavat.

Taulukko 1. Myyntikate-, käyttökate-, liiketulos- ja nettotulosprosenttien laskukaavat (Yritystutkimus ry 2017, 64–65).

Tunnusluku	Laskukaava
Myyntikateprosentti	$100 \times (\text{Myyntikate} / \text{Liikevaihto}) (1)$
Käyttökateprosentti	$100 \times (\text{Käyttökate} / \text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}) (2)$
Liiketulosprosentti	$100 \times (\text{Liiketulos} / \text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}) (3)$
Nettotulosprosentti	$100 \times (\text{Nettotulos} / \text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}) (4)$

Leppiniemen ja Kykkäsen (2015, 173) mukaan kannattavuuden vertailussa yritysten välillä käytetään yleensä tunnuslukuna myös pääoman tuotto prosenttia. Tunnusluvusta on käytössä useita eri variaatioita sen mukaan, mistä tai kenen näkökulmasta pääoman tuotto prosenttia tarkastellaan. Useimmiten pääoman tuotto prosentilla arvioidaan oman ja vieraan pääoman sijoittajien yhteensä sijoittamilleen pääomalle saamaa korkoa. Sijoittaja- ja rahoittajanäkökulman lisäksi tunnusluvun avulla voidaan tarkastella myös kokonaistaloutta, eli paljonko yritys on kerryttänyt voittoa, rahoittajille maksettua korvauksia sekä veroja suhteessa koko pääomalle. Alla taulukossa 2 on esitetty pääoman tuotto prosenttien laskukaavioita.

Taulukko 2. Oman pääoman, kokonaispääoman ja sijoitetun pääoman tuotto prosenttien laskukaavat (Yritystutkimus ry 2017, 66–68).

Tunnusluku	Laskukaava
Oman pääoman tuotto prosentti (ROE)	$100 \times \text{Nettotulos} / \text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin (5)}$
Kokonaispääoman tuotto prosentti (ROA)	$100 \times (\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}) / \text{Oikaistu aseenn loppusumma keskimäärin (6)}$
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI)	$100 \times (\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}) / \text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella (7)}$

2.2.1 Myyntikate (Gross profit)

Alma Talent Oy:n [viitattu 20.7.2021] mukaan myyntikate saadaan vähentämällä liikevaihdosta ostot sekä ulkopuoliset palvelut. Myyntikatteen taso riippuu yrityksen kiinteiden kulujen, investointien ja käyttöpääoman rahoitustarpeesta, eli myyntikatteella ei ole yleistä arvosteluasteikkoa. Tunnusluku on aina toimialakohtainen eikä tunnuslukua tule koskaan käyttää eri aloilla toimivien yritysten vertailuun keskenään. Käytännössä yritys ohjaa itse myyntikatteetansa, riippuen palveluiden ja tuotteiden hinnoittelusta. Luonnollisesti myös markkinat, kilpailijat ja asiakaskunta voivat vaikuttaa tuotteiden hintoihin ja näin myös myyntikatteeseen. Esimerkiksi alalla olevia kilpailijoita pienempi myyntikate voi kertoa heikommasta hinnoitteluvaimasta tai pienempi myyntikate voi olla myös kilpailukeino, jolla tavoitellaan isompaa volyy-mia.

2.2.2 Käyttökate (EBITDA)

Käyttökate saadaan lisäämällä liikevoittoon poistot ja arvonalentumiset. Salmen (2020,148) mukaan käyttökate on tärkeä tunnusluku, joka kertoo tuloslaskelman jäämän lyhytvaikutteisten kulujen jälkeen. Hänen mukaansa käyttökate voi olla joskus jopa liiketulosta käyttökelpoisempi tunnusluku. Esimerkiksi tilanteessa, jossa vertaillaan kahta yritystä, joilla on rakenteeltaan hyvin erilaiset varat ja pääoma. Käyttökate on usein tärkeä luku myös lainanantajan kannalta, koska se kertoo myös yrityksen kyvystä hoitaa lainojen korkoa ja lyhennyksiä.

Alma Talent Oy:n [viitattu 20.7.2021] mukaan käyttökate on toimialakohtainen tunnusluku ja sen taso riippuu myös yrityksen pääomanrakenteesta. Tunnusluvun vertailukelpoisuutta heikentää usein se, että yritykset voivat joko omistaa tai vuokrata tuotantovälineitä. Jos yritys omistaa tuotantovälineitä, niin niihin kohdistuvat kulukirjaukset ohjautuvat tuloslaskelman poistoihin ja rahoituskuluihin. Kun taas yritys vuokraa tuotantovälineitä, kulu kohdistuu käyttökateen yläpuolelle vuokratuluihin. Yrityksellä, joka vuokraa tuotantovälineet, voi olla isompi kate.

2.2.3 Liiketulos (EBIT)

Liiketulos kertoo, että kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja. Se on yleensä vertailukelpoinen eri toimialojen sekä tilikausien välillä. Tunnusluku soveltuu niin yrityksen kehityksen seuraamiseen kuin toimialan sisäiseen vertailuun tai eri toimialojen väliseen vertailuun. (Yritystutkimus ry 2017, 64) Mikäli liiketulos on negatiivinen, on yrityksen liiketoiminnassa operatiivisia vaikeuksia (Alma Talent Oy, [viitattu 20.7.2021]).

2.2.4 Nettotulos

Yrityksen nettotulosta pidetään yleensä varsinaisen toiminnan tuloksena ja käytännössä se on myös yrityksen omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta. Nettotuloksessa ei ole mukana tiinpäättösiirtoja, joten se voi olla eri kuin tuloslaskelman viimeisen rivin voitto tai tappio. Nettotulokseen päästään, kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut sekä verot. Tämä tunnusluku soveltuu paremmin eri toimialojen yritysten keskinäiseen vertailuun kuin aiemmin mainitut myyntikate, käyttökate tai liiketulos. (Alma Talent Oy, [viitattu 20.7.2021]). Yrityksen nettotuloksen tulisi olla positiivinen, muuten toimintaa ei voida pitää kannattavana. Tavoiteltu nettotulos määräytyy usein yrityksen voitonjakotavoitteiden mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 65)

2.2.5 Kokonaispääoman tuotto (ROA)

Tässä tunnusluvussa tarkastellaan tulosta ennen rahoituskuluja ja veroja koko siihen pääomaan, joka on sitoutunut yrityksen toimintaan. Kokonaispääoman tuottoprosenttiin ei ole yrityksen veronmaksupolitiikalla tai yhtiömuodolla vaikutusta. Tunnusluvun avulla mitataan

yrittäjien kykyä tuottaa tulosta kaikelle sitoutuneelle pääomalle. Tunnusluku on sijoitetun pääoman tuotto prosenttia käyttökelpoisempi etenkin tilanteissa, jossa jakoa korolliseen tai korottomaan pääomaan ei saada selville. (Yritystutkimus ry 2017, 64).

Yritystutkimus ry:n (2017, 64) mukaan luvun vertailukelpoisuutta voi hankaloittaa se, että yritykset voivat käyttää eri tavoin mahdollisuutta tehdä arvonkorotuksia. Tuotto prosentit jäävät pienemmiksi sellaisilla yrityksillä, jotka ovat tehneet arvonkorotuksia. Saman yrityksen eri vuosien väliseen jatkuvuuden vertailuun voi syntyä epäkohtia sinä vuonna, kun arvonkorotus on tehty tai purettu.

Yritystutkimus ry (2017, 64) antaa tunnusluvulle seuraavanlaisia ohjearvoja: tunnusluvun arvo on hyvä, kun se on yli 10 prosenttia, tyydyttävä kun se on 5–10 prosenttia ja heikko sen ollessa alle 5 prosenttia.

2.2.6 Sijoitetun oman pääoman tuotto (ROI)

Sijoitetun oman pääoman tuotto prosentti mittaa suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Sijoitettu pääoma saadaan laskemalla yhteen oikaistu oma pääoma ja korollinen vieraspääoma. Tunnusluku soveltuu myös eri toimialojen yritysten väliseen vertailuun. Tunnusluvun vertailtavuutta voi kuitenkin heikentää se, että käytettävissä ei ole tarpeeksi tietoa vieraan pääoman jakamiseksi korolliseen tai korottomaan pääomaan. Myös suuret investoinnit tai tehdyt arvonkorotukset voivat hankaloittaa tunnusluvun kehityksen arviointia. (Yritystutkimus ry 2017, 64).

Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021] antaa tunnusluvulle seuraavat ohjearvot: yli 15 prosenttia tarkoittaa, että tunnusluku on erinomainen, 10–15 prosenttia hyvä, 6–10 prosenttia tyydyttävä, 3–6 prosenttia välttävä ja alle 3 prosenttia tarkoittaa heikkoa.

2.2.7 Oman pääoman tuotto (ROE)

Kallunki (2014, 103–104) toteaa, että oman pääoman tuotto prosentti kertoo, kuinka paljon yritys on onnistunut tuottamaan omalle pääomalle. Oman pääoma tuotto prosentti näin ollen kuvaa yrityksen kannattavuutta omistajien näkökulmasta. Yritystutkimus ry (2017, 65) kertoo, että oman pääoman tuotto prosentin tavoiteltu taso riippuu siitä, että kuinka paljon omistajat haluavat sijoitukselleen tuottoa. Tähän vaikuttaa oleellisesti myös sijoituksen riskitaso.

Tunnusluvulle ei siten ole yleisiä ohjearvoja. Yrityksen tulisi tuottaa tulosta vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle. Yritykselle tehtävät arvonkorotukset vaikuttavat eniten tähän tunnuslukuun.

2.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vilkkumaan (2010, 50) mukaan vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen oman pääoman suhdetta koko käytössä olevaan pääomaan. Ihanteellisessa tilanteessa yrityksen omaan pääomaan sidottu rahan määrä on tarpeeksi suuri suhteessa koko käytössä olevaan pääomaan. Edellä mainittu tilanne auttaa yritystä selviämään huonoista ajoista, mutta osoittaa myös yrityksen omistajien uskoa tulevaan silloin, kun yrittäjät jättävät rahaa yritykseen eivätkä ota kaikkia tilikauden voittoja ulos osinkoina. Vakavaraisuus antaa yritykselle tilaa tehdä itsenäisiä ratkaisuja erilaisissa tilanteissa. Vakavaraisuuden tunnuslukuja ovat esimerkiksi omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja nettovelkaprosentti. Näiden kolmen tunnusluvun laskukaavat löytyvät alla olevasta taulukosta 3.

Taulukko 3. Omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja nettovelkaprosentin laskukaavat (Yritystutkimus ry 2017, 69–71).

Tunnusluku	Laskukaava
Omavaraisuusaste	$(\text{Oikaistu oma pääoma} / \text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}) \times 100$ (8)
Suhteellinen velkaantuneisuus	$(\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} / \text{Liikevaihto}) \times 100$ (9)
Nettovelkaprosentti	$(\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit} / \text{Liikevaihto}) \times 100$ (10)

2.3.1 Omavaraisuusaste

Leppiniemen ja Kykkäsen (2015, 175) mukaan vakavaraisuuden perusmittari on omavaraisuusaste, mikä kuvaa oman pääoman ja koko pääoman välistä suhdetta prosentteina kerrottuna. Yritystutkimus ry (2017, 69) kertoo omavaraisuusasteen kuvaavan yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä sekä edellytyksiä suoriutua sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Jos pysyviin vastaaviin on tehty arvonkorotuksia, vaikuttavat ne eri vuosien väliseen

vertailukelpoisuuteen. Riippuen yrityksen käyttämästä poistotavasta sekä inflaatiosta, pysyvien vastaavien käyvät arvot voivat poiketa selvästi varallisuuden tarkasteluajankohdan tasearvoista. Omavaraisuutta laskiessa voidaan tällainen tilanne ottaa huomioon siten, että tasearvon ylittävä osuus lisätään taseen omiin pääomiin. Toisaalta on mahdollista, että pysyvät vastaavat taseessa ovat yliarvostettuja ja tällöin omaisuutta täytyy korjata tasearvoa pienemmäksi. Silloin korjauksen vaikutus näkyy oikaistun taseen loppusummassa.

Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021] huomauttaa, että omavaraisuusaste riippuu paljon yrityksen iästä. Nuorempi yritys on useimmiten velkaantuneempi kuin alalla kauemmin toiminnassa ollut yritys. Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen puskurien tasoa selviytyä tappioista, mutta yrityksen on mahdollista tulla toimeen myös pienellä omavaraisuudella, jos sen kannattavuus on kohtuullinen ja tasainen eikä tappioita synny. Matala omavaraisuusaste on kuitenkin sisältää ison riskin, jos yrityksen kannattavuus jostain syystä huononisi.

Yritystutkimus ry (2017, 70) esittää omavaraisuusasteelle seuraavia viitearvoja: yli 40 prosenttia hyvä, 20–40 prosenttia tyydyttävä ja alle 20 prosenttia heikko. Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021] taas ohjeistaa viitearvoista seuraavasti: erinomainen yli 50 prosenttia, hyvä 35–50 prosenttia, tyydyttävä 25–35 prosenttia, välttävä 15–25 prosenttia ja heikko alle 15 prosenttia.

2.3.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo yrityksen velkojen suhteen toiminnan laajuuteen. Tunnusluvussa yrityksen kokonaisvelka suhteutetaan liikevaihtoon. Hyvä ja vakaa käyttökate auttaa yritystä selviämään vuosittain lainojen takaisinmaksusta. (Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021]). Yritystutkimus ry (2017, 70) toteaa, että tunnuslukua voidaan verrata vain yritysten kesken, jotka toimivat samalla alalla. Näin ollen luvulla ei varsinaisesti ole ohjearvoja.

2.3.3 Nettovelka-%

Nettovelkaantumisaste kertoo yrityksen velkaantuneisuudesta. Tunnusluvun avulla mitataan yrityksen korollisen nettovelan ja oman pääoman suhdetta. Yrityksen nettovelka saadaan selville laskemalla korollisten velkojen ja likvidien rahavarojen erotus. (Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021]). Yritystutkimus ry:n (2017, 71) mukaan nettovelkaantumisaste kertoo suhteellista velkaantuneisuutta paremmin yrityksen velkataakasta silloin, kun yrityksellä on paljon sen

tyyppistä likvidiä rahoitusomaisuutta, joilla voidaan velkoja maksaa takaisin. Likvidiä rahoitusomaisuutta ovat esimerkiksi kassavarat, pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit.

2.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä jatkuvasti maksuvelvoitteistaan sovittuina ajankohtina. Mitä parempi yrityksen maksuvalmius on, sitä vaivattominten se selviytyy maksuistaan ja pystyy toteuttamaan ostonsa. Hyvä maksuvalmius mahdollistaa myös esimerkiksi käteisalennusten käytön. Maksuvalmiuden päättely tilinpäätöksen perusteella ei kuitenkaan ole helppoa, koska tilikauden päättymispäivä edustaa vain yhtä tilikauden päivää. Yrityksen varat sekä lyhytaikaiset velat voivat vaihdella paljon tilikauden aikana eivätkä välttämättä ole tyypillisimmillään tilinpäätöspäivänä. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 176). Vilkkumaa (2010, 48–49) toteaaakin, että suuntaa antava kuva yrityksen maksuvalmiudesta on kuitenkin saatavilla tilinpäätöksestä. Yrityksen maksuvalmiutta on mahdollista tarkastella current ratio- ja quick ratio -tunnuslukujen avulla.

Yritystutkimus ry:n (2017, 74) mukaan maksuvalmius voi olla joko dynaamista tai staattista. Dynaaminen maksuvalmius tarkoittaa maksuvelvoitteiden hoitamista tulorahoituksen avulla tilikauden aikana. Tätä voidaan tarkastella esimerkiksi kassavirtalaskelman avulla. Staattinen maksuvalmius taas tarkoittaa maksuvalmiuden tarkastelua tietyllä hetkellä (kuten tilinpäätöksen) ja siinä verrataan helposti rahaksi muutettavan omaisuuden/varojen suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Sekä Quick ratio, että Current ratio ovat staattisen maksuvalmiuden lukuja. Taulukossa 4 on esitetty näiden kahden tunnusluvun laskukaavat.

Taulukko 4. Current ja Quick ration laskukaavat (Yritystutkimus ry 2017, 74–75).

Tunnusluku	Laskukaava
Current ratio	$(\text{vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}) / \text{lyhytaikainen vieras pääoma (11)}$
Quick ratio	$(\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}) / (\text{lyhytaikainen vieraspääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}) (12)$

2.4.1 Quick ratio

Quick ratio tunnusluvun avulla mitataan yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloista ainoastaan rahoitusomaisuuden voimin. Se on maksuvalmiuden tunnuslukuista tiukin, koska sen laskemisessa likvideiksi varoiksi katsotaan vain yrityksen rahoitusomaisuus. Muuta rahaksi muutettavaa omaisuutta ei oteta huomioon, kuten esimerkiksi vaihto-omaisuutta. (Kallunki 2014, 124.)

Yrityksen rahoitusomaisuus riittää kattamaan lyhytaikaiset velat, kun tunnusluvun arvo on vähintään 1. Yritys voi tulla toimeen pienemmälläkin rahoituspuskurilla, kunhan sen tulorahoitus on runsasta ja vakaata. Tunnuslukua tulkittaessa olisi hyvä samaan aikaan tarkastella myös yrityksen pääomarakennetta (omavaraisuusaste/nettovelkaantumisaste). Sen pohjalta voidaan arvioida lisärahoituksen mahdollisuutta. Quick ratio soveltuu hyvin myös saman toimialan välisten yritysten vertailuun. (Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021]).

Yritystutkimus ry (2017, 71) antaa tunnusluvulle seuraavat ohjearvot: yli 1 hyvä, 0,5–1 tyydyttävä ja alle 0,5 huono.

2.4.2 Current ratio

Myös Current ratio mittaa yrityksen maksuvalmiutta eli kykyä selviytyä maksuista ajallaan. Erona Quick ratioon on se, että tunnuslukua käyttäessä otetaan nopeasti realisoitavaan rahoitusomaisuuteen mukaan myös yrityksen vaihto-omaisuus. On hyvä kuitenkin muistaa, että vaihto-omaisuuden arvioimiseen liittyy jonkin verran epävarmuutta. (Yritystutkimus ry 2017, 71–72). Tunnuslukua voidaan käyttää arvioitaessa yksittäisen yrityksen sekä saman

toimialan yritysten maksuvalmiuden kehitystä. Current ratio soveltuu hieman Quick ratiota paremmin eri toimialojen väliseen vertailuun. (Alma Talent Oy [viitattu 20.7.2021]).

Yritystutkimus ry:n (2017, 72) mukaan tunnusluvun arvon ollessa yli 2 maksuvalmius on hyvällä tasolla, arvon ollessa 1–2 maksuvalmius on tyydyttävä ja arvon ollessa alle 1 maksuvalmius on heikko.

3 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ

3.1 Tunnuslukuanalyysi

Tilinpäätösanalyysi tehdään hyödyntämällä yrityksen tilinpäätöstietoja kolmen vuoden ajalta. Tilinpäätösanalyysi tehdään tunnuslukuanalyysinä tilikausilta 2020–2021, 2019–2020 ja 2018–2019. Yhtiön tilikausi on murrettu ja se päättyy maaliskuussa. Analyysissä verrataan yrityksen tunnuslukuja eri vuosien välillä. Aikasarja-analyysin avulla tunnistetaan tunnuslukujen trendejä, kuten kannattavuuden tai velkaisuuden kehittymistä, sillä yhdeltä tilikaudelta lasketut tunnusluvut eivät välttämättä kuvaa yrityksen pitkän aikavälin taloudellista tilaa.

Tutkimusaineistona käytetään case-yrityksen tilinpäätöstietoja kolmelta edelliseltä tilikaudelta. Tilinpäätöstietoihin sisältyy eri tilikausien tuloslaskelmat, taseet sekä liitetiedot ja toimialakohtaiset tunnusluvut.

Tilinpäätösanalyysin tunnuslukuanalyysi suoritetaan case-tutkimuksena, eli tapatustutkimuksena. Kanasen (2015, 39) mukaan case-tutkimuksen tarkoituksena on saada sekä syvälinen että monipuolinen kuva tutkittavana olevasta asiasta tai ilmiöstä. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kertovat myös, että tapaustutkimuksen yksi keskeisimpiä tavoitteita on tutkia yksittäistä asiaa/ilmiötä ja kokonaisuus on tarkasti rajattu.

Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan tapaustutkimukselle olennaista on, että tutkittava tapaus muodostaa kokonaisuuden. Tapaustutkimuksessa käytetään erilaisia tiedonkeruu ja analyysitapoja. Näin ollen sitä ei voida pitää ainoastaan yhtenä aineistonkeruun tekniikkana eikä tapaustutkimuksen teko rajoita menetelmävalintoja. Tämä tarkoittaa sitä, että sekä määrälliset että laadulliset tutkimusmenetelmät voivat hyvin olla käytössä. Tapaustutkimuksessa tavoitteena yleensä on lisätä ymmärrystä tietystä ilmiöstä pyrkimättä kuitenkaan yleistettävään tietoon. Tämä tutkimustapa valitaan usein menetelmäksi, kun halutaan ymmärtää tutkittavaa kohdetta mahdollisimman syvällisesti sekä huomioida siihen liittyvä konteksti.

Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan tapaustutkimukseksi voidaan katsoa myös useat projektit sekä arviointi- ja kehittämistutkimukset. Tämän opinnäytetyön aiheena oleva tilinpäätösanalyysi täyttää selkeästi tapaustutkimuksen kriteerit. Tutkimuksessa on selkeästi rajattu kokonaisuus ja siinä tutkitaan yksittäistä yritystä.

3.2 Case-yrityksen tilinpäätöksen oikaisu

Case-yrityksen tuloslaskelmaan tehtiin oikaisuja (liite 1), jotta tilikausista saatiin keskenään mahdollisimman vertailukelpoiset. Liiketoiminnan muista tuotoista eriteltiin saadut vahingonkorvaukset, jotka siirrettiin satunnaisiin tuottoihin. Näiden määrä vaihteli isosti tilikausien välillä. Oikaistulle tuloslaskelmalle laskettiin käyttökate, joka saatiin vähentämällä liikevaihdosta ja liiketoiminnan muista tuotoista aine- ja tarvikekäyttö, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut. Käyttökatteen jälkeen tuloksesta vähennettiin suunnitelman mukaiset poistot, jolloin välitulokseksi saatiin liiketulos.

Nettotulos saatiin lisäämällä liiketulokseen tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä, muut korko- ja rahoitustuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut sekä välittömät verot. Nettotuloksen jälkeen tulokseen lisättiin satunnaiset tuotot, jolloin saatiin lopullinen tilikauden tulos. Virallisen tilinpäätöksen liike- ja nettotulos eroaa oikaistusta tuloslaskelmasta, mutta lopullinen tilikauden tulos on sama.

Yrityksen tase ei sisällä olennaisuuden kannalta sellaisia eriä, jotka vaatisivat oikaisuja. Case-yrityksen tasetta ei tarvitse oikaista analyysiä varten. Yrityksen kaikki tilikaudet olivat olleet pituudeltaan 12 kuukautta, joten tilinpäätöksiä ei tarvitse normeerata samanpituiseksi.

3.3 Toimialan esittely

Suomessa sekä tavaroiden että henkilöiden kuljettamisessa maantieliikenne on tärkein kuljetuksen muoto. Esimerkiksi kaikki kaupoissa olevat tuotteet kuljetetaan sinne kuorma-autoilla. Suomen liikenteessä kuljetettiin vuonna 2018 maantieliikenteen avulla 271 miljoonaa tonnia tavaraa. Matkoja kertyi yhteensä 1,9 miljardia kilometriä ja keskimääräisen kuljetuksen pituus oli 80 kilometriä. (Kuljetusala Suomessa: Suomi elää pyörillä 2022.)

Kuljetusyritykset Suomessa ovat pk- ja mikroyrityksiä. Ne ovat myös useimmiten perheyrityksiä. Yritysten liikevaihto on yhteensä noin 6,5 miljardia euroa. Lähes 50 prosenttia Suomessa toimivista kuljetusyrityksistä liikennöi yhdellä ajoneuvolla. Yli viiden auton voimin toimivia yrityksiä on joka kuudes ja yli sadan ajoneuvon yrityksiä on vain noin kymmenen. Yritysten keskimääräinen koko on kasvamaan päin. Tavaraliikenteen kuljetustehtävät työllistivät vuonna 2021 noin 50 000 työntekijää. Kuljetusyrityksen kustannusrakenne koostuu yleensä seuraavasti: henkilöstökulut 44 prosenttia, polttoainekulut 23 prosenttia ja huolto- ja

korjauskustannukset, renkaat, vakuutukset ja hallinto 33 prosenttia. (Maanteiden tavaraliikenne Suomessa: toimialakatsaus 2021.)

Vuoden 2020 keväällä puhjennut koronaviruspandemia on vaikuttanut myös kuljetusalan yrityksiin. Yli viidesosa kuljetusyrityksistä siirsi tai perui investointeja alkuvuodesta 2020. Myös liikevaihto ja kannattavuus oli tuolloin laskenut lähes puolella SKAL:n Kuljetusbarometriin vastanneista. (SKAL 2020) Kesäkuussa 2021 kuljetusalan tulevaisuuden näkymät olivat pitkää aikaa myönteiset, mutta kustannusten nousu aiheutti edelleen haasteita. Erityisesti huolta aiheutti polttoaineveron nousu. Fossiilisten polttoaineiden vero on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana 63 prosenttia, mikä tarkoittaa 23 senttiä per diesellitra. Kesälle 2021 ennustettiin kuitenkin kuljetusmäärien ja liikevaihdon kasvua. Etenkin säiliökuljetuksen kysyntä oli kasvanut, josta näkyy teollisuuskemikaalien tarpeen kasvu. (SKAL 2021a)

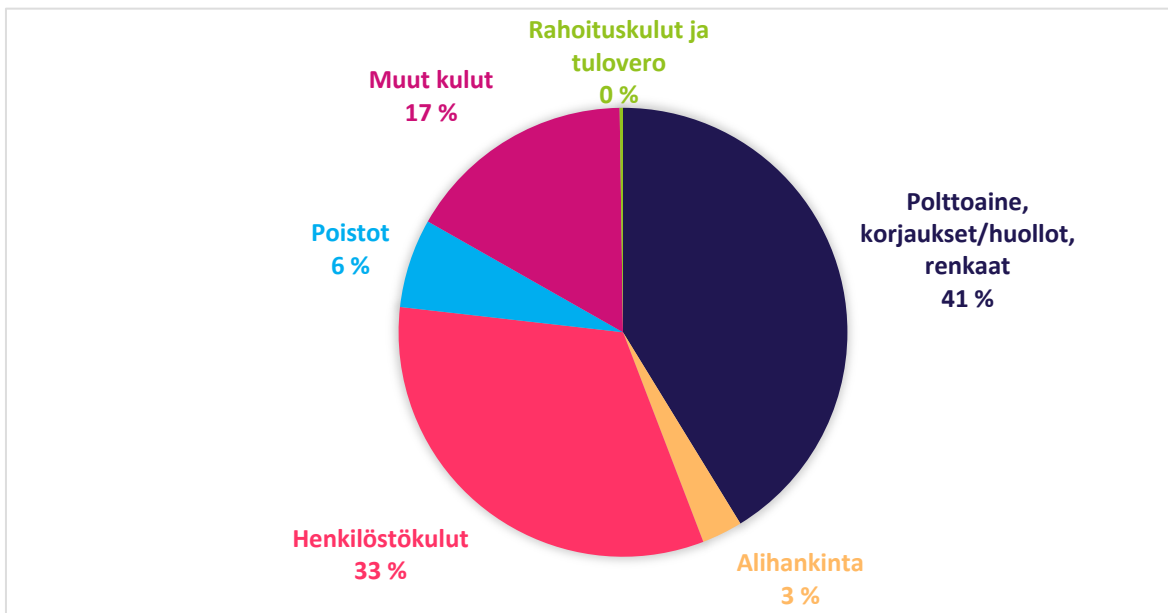
SKAL:n (2021b) mukaan viennin määrä kasvoi kesän 2021 aikana ja kasvu jatkui myös syysä kohden. Kesällä 35 prosentilla kuljetusbarometriin vastanneista yrityksistä liikevaihto oli kasvanut. Kuitenkaan kannattavuusennuste ei kulje käsi kädessä kasvaneen liikevaihdon mukana. Kannattavuus olikin laskenut kesän aikana 28 prosentilla kuljetusyrityksistä. Eniten kannattavuuden laskuun vaikuttaa kustannusten voimakas nousu, erityisesti polttoaineen. Kuljetusalan yrityksiä on kohdannut myös toinen ongelma, etenkin koronatilanteen helpottamisen jälkeen, nimittäin työvoimapula. Kuljetusalalla olisi töitä tarjolla, mutta osaavasta työvoimasta on pulaa. Osalla yrityksistä työvoimapula nousee kasvun esteeksi. Tällä on tietenkin vaikutuksia sekä yrityksen toimintaan ja kasvumahdollisuuksiin, mutta myös itse yrittäjiin. Yrittäjien lomat jäävät helposti pitämättä, jos varahenkilöä ei löydy.

3.4 Case-yrityksen esittely ja kulurakenne

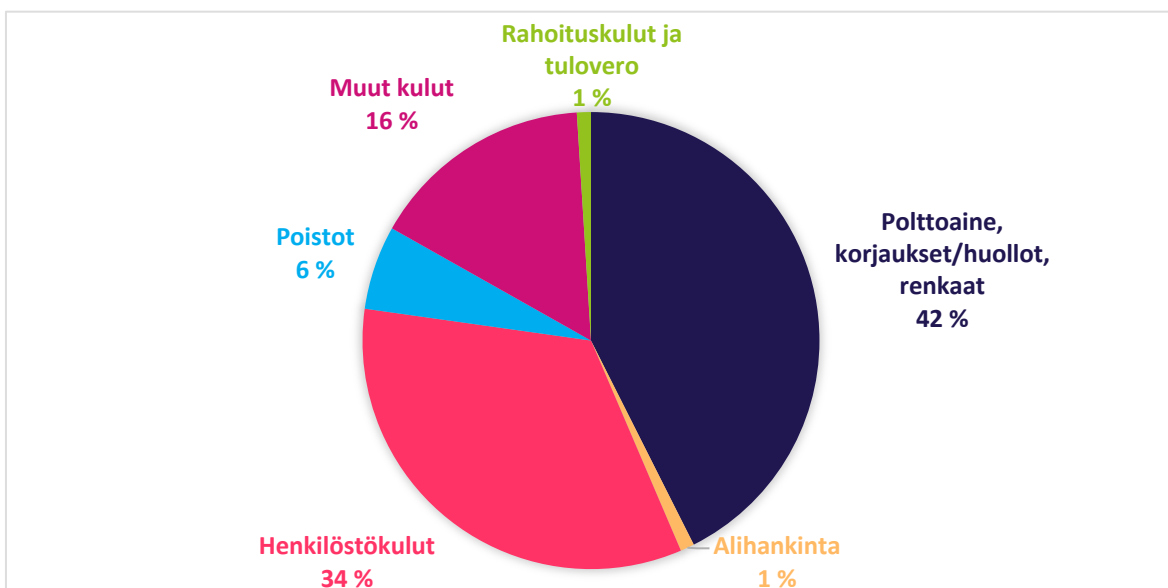
Opinnäytetyön toimeksiantajayritys on kuljetusalalla toimiva pienyritys, jonka yhtiömuoto on osakeyhtiö. Nykyinen yhtiömuoto on perustettu 80-luvulla, mutta kokemusta alasta heillä on jo 60 vuoden ajalta. Perheyrityksen liikevaihto koostuu kuljetuspalveluiden myynnistä. Yritys työllistää keskimäärin kymmenen työntekijää. Yrityksen liiketoiminnan pääpaino on jauhe- ja maisten aineiden kuljetuksessa ja sen liikevaihto on keskimäärin 1,5 miljoonaa euroa tilikauden aikana.

Kuten aiemmassa kappaleessa 3.3 mainittiin, ovat henkilöstökulut tyypillisesti kuljetusalan yrityksen suurin kuluerä ja toiseksi suurin polttoainekulut. Tästä hieman poiketen case-

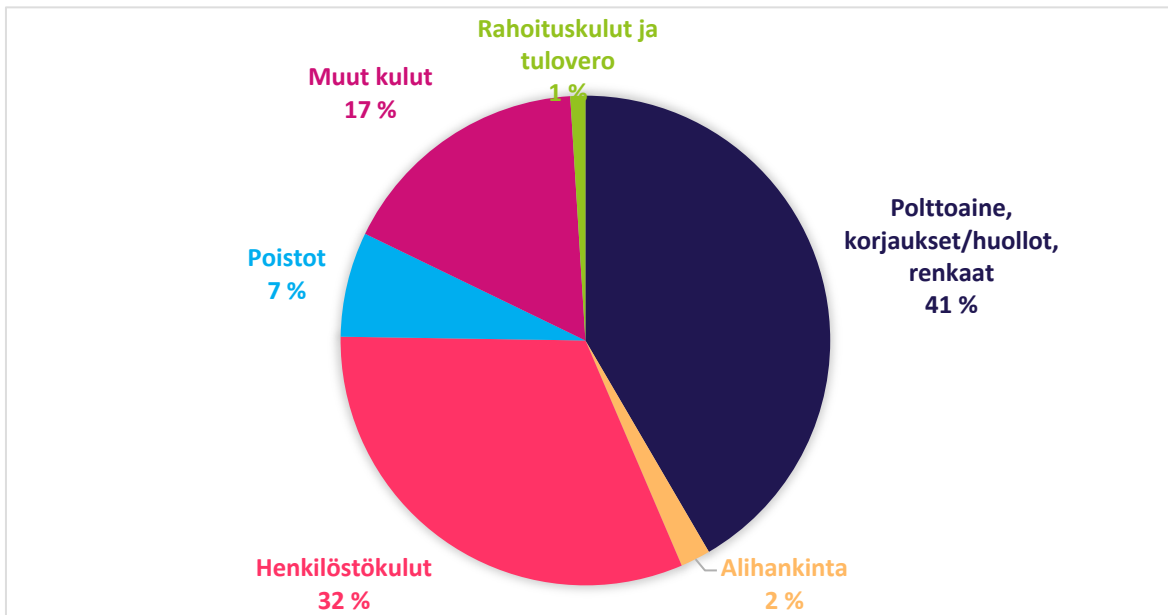
yrityksen suurin menoerä näyttäisi kaikilla tilikausilla olleen ajoneuvojen polttoaine, korjaukset ja renkaat ja toiseksi suurin on henkilöstökulut. Polttoaine, korjaukset/huollot ja renkaat ovat kaikilla tilikausilla olleet suurin menoerä, yli 40 prosenttia kaikista kuluista. Henkilöstökulujen osuus vaihteli tilikausien aikana 31–33 prosentin välillä. Seuraavissa kuvioissa 1–3 on esitetty case-yrityksen kustannusrakenne eri tilikausien aikana.



Kuvio 1. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2018–2019.



Kuvio 2. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2019–2020.



Kuvio 3. Case-yrityksen kulurakenne tilikaudella 2020–2021.

Kuten kuvioista voidaan huomata, niin case-yrityksen suurin menoerä on ajoneuvojen polttoaine- ja korjauskulut. Toiseksi suurin oli henkilöstökulut, joiden osuus kuluista oli 32–34 prosenttia. Liiketoiminnan muiden kulujen osuus oli 16–17 prosenttia kaikista kuluista, poistojen osuus 6–7 prosenttia, alihankinnan 1–3 prosenttia ja rahoituskulujen ja verojen osuus 0,5–1 prosenttia. Kuvioista voidaan myös todeta, että kulujen jakautuminen on pysynyt lähes samanlaisena kaikkien tilikausien aikana.

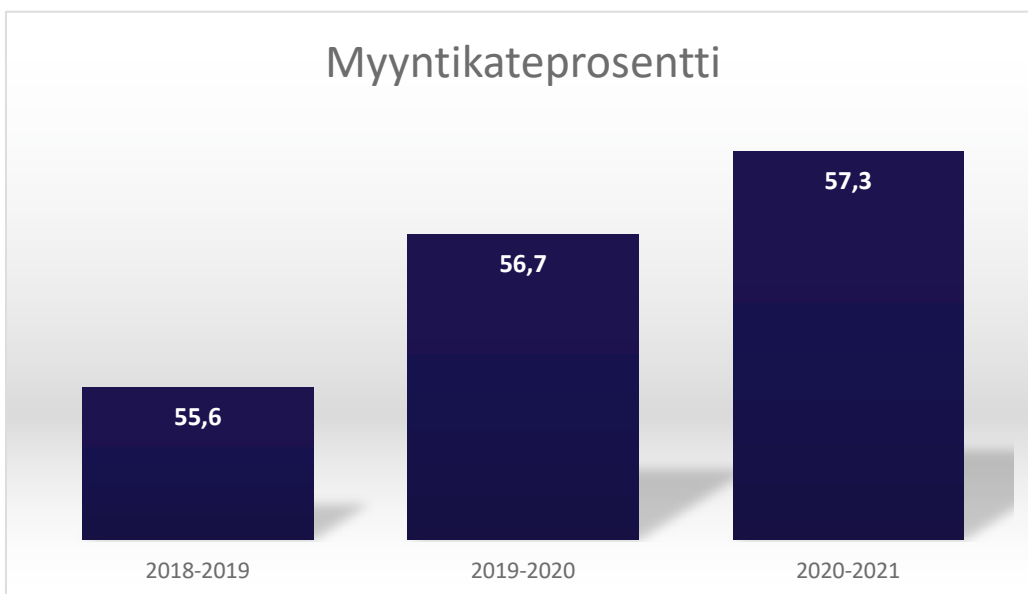
4 CASE-YRITYKSEN TUNNUSLUKUANALYYSI

4.1 Yrityksen kannattavuus

Tässä luvussa käsitellään yrityksen kannattavuutta eri tilikausien aikana. Kannattavuutta arvioidaan eri tunnuslukujen avulla, joita ovat tässä tutkimuksessa myyntikateprosentti, käyttökateprosentti, liike-tulos- ja nettotulosprosentti sekä kokonaispääoman tuotto-prosentti.

4.1.1 Myyntikate-, käyttökate-, liike-tulos- ja nettotulosprosentti

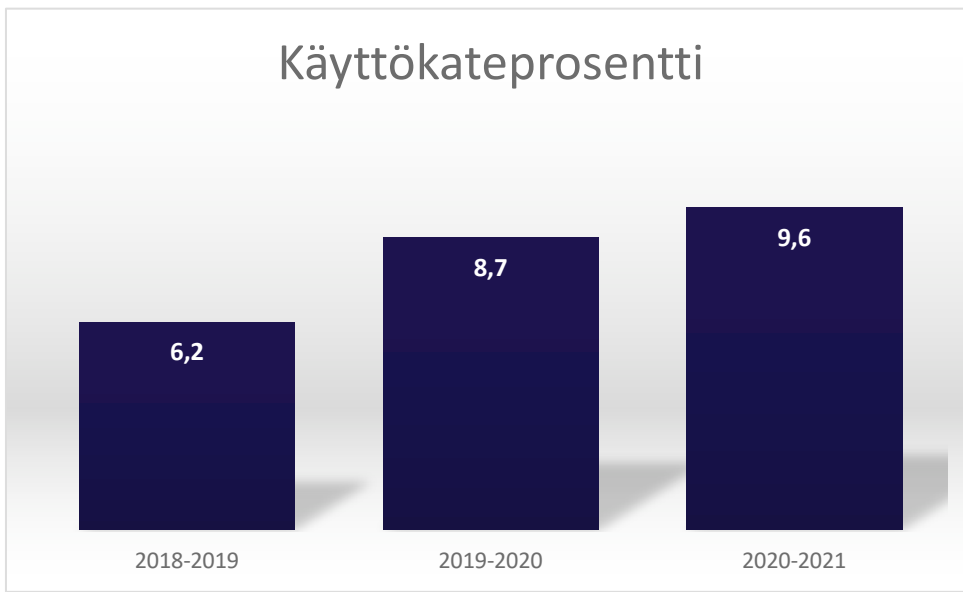
Kuviossa 4 on esitetty case-yrityksen myyntikateprosentin kehitystä vuosina 2019–2021. Kuvion perusteella voidaan huomata, että yrityksen myyntikateprosentti on pysynyt lähes samana eri tilikausien aikana. Myyntikateprosentti on pysynyt 55,6 ja 57,3 prosentin välillä. Myyntikate on laskettu aiemmin kappaleessa 2.2 esitetyllä kaavalla. Kuten kappaleessa 2.2.1 mainittiin, myyntikatteen taso riippuu yrityksen kiinteiden kulujen, investointien ja käyttöpääoman rahoitustarpeesta, eli myyntikatteella ei ole yleistä arvosteluasteikkoa. Käytännössä yritys siis itse määrittää myyntikatteensa, riippuen palveluiden ja tuotteiden hinnoittelusta.



Kuvio 4. Case-yrityksen myyntikateprosentit 2019–2021.

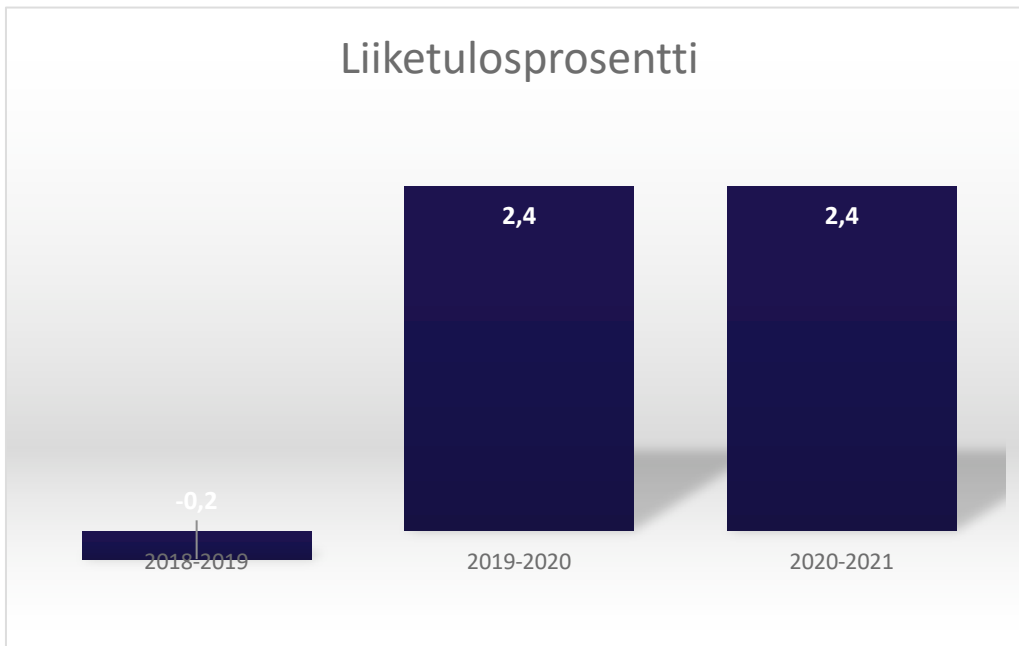
Alla olevassa kuviossa on esitetty yrityksen käyttökateprosentin vaihtelu vuosien 2019–2021 välisenä aikana. Kuten kuvion 5 perusteella voidaan todeta, käyttökateprosentti oli kahtena

edeltävänä tilikautena yli 8–9 prosenttia, mutta tilikauden 2018–2019 aikana vain 6,2 prosenttia. Käyttökateprosentti on parantunut kahden viimeisen tilikauden aikana. Käyttökateprosentti on laskettu kappaleessa 2.2 mainitulla kaavalla. Käyttökateprosentti on toimialakohtainen tunnusluku eikä sille ole varsinaisia ohjearvoja. Case-yrityksen käyttökateprosenttia verrataan toimialan lukuihin myöhemmin luvussa 4.4.1.



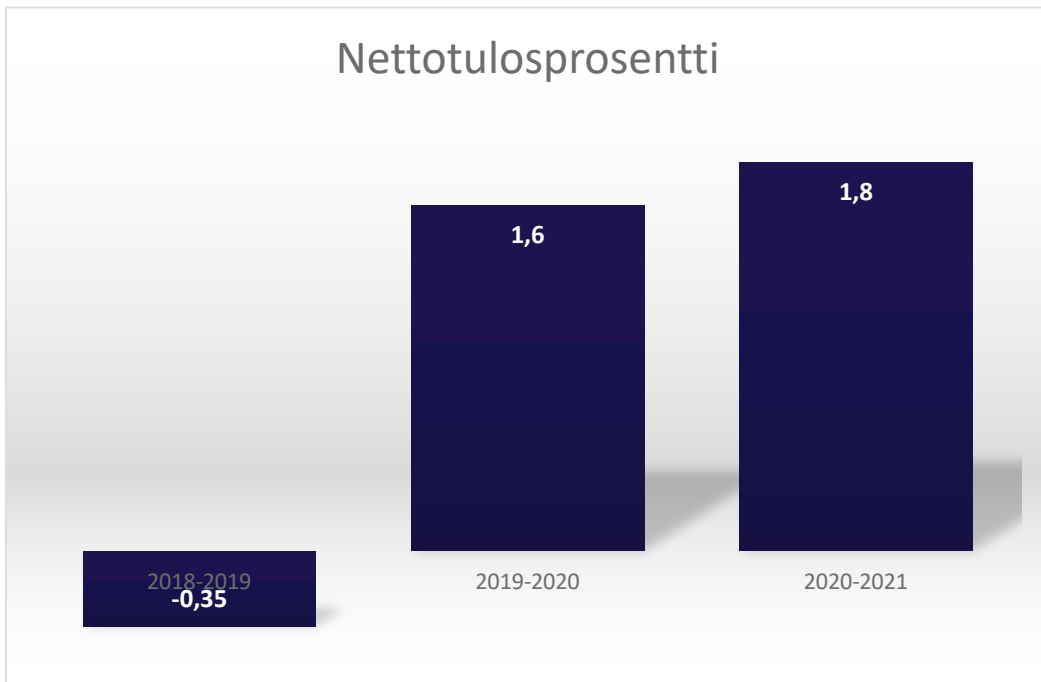
Kuvio 5. Case-yrityksen käyttökateprosentit 2019–2021.

Kuviossa 6 on esitetty yrityksen liikeulosprosentit. Kuviosta voidaan todeta, että liikeulosprosentti on ollut negatiivinen tilikautena 2018–2019. Tämä selittynee sillä, että myös käyttökateprosentti oli tuolloin muita tilikausia huonompi. Tilikausien 2019–2020 ja 2020–2021 liikeulosprosentti oli sama 2,4 prosenttia. Liikeulosprosentti on laskettu kaavalla, joka on mainittu kappaleessa 2.2.



Kuvio 6. Case-yrityksen liiketulosprosentit 2019–2021.

Seuraavassa kuviossa (7) on esitetty yrityksen nettotulosprosentit tilikausien 2019–2021 aikana. Tilikausien 2020–2021 ja 2019–2020 nettotulosprosentit olivat positiivisia. Tilikauden 2018–2019 nettotulosprosentti oli negatiivinen. Tilikausi 2018–2019 ei ole ollut kannattava. Tältä tilikaudelta ei ole jäänyt jaettavaa voittoa osakkeiden omistajille. Tilikauden 2020–2021 nettotulosprosentti oli vertailukauden paras, 1,8 prosenttia. Nettotulosprosentti on laskettu kappaleessa 2.2 mainitulla kaavalla. Case-yrityksen nettotulosprosenttia verrataan myöhemmin luvussa 4.4.1 toimialalla toimivien yritysten nettotulosprosentin keskiarvoon.



Kuvio 7. Case-yrityksen nettotulosprosentit 2019–2021.

Tuloslaskelman ja kannattavuuden tunnuslukujen perusteella yrityksen liiketoiminta on ollut pääsääntöisesti ollut kannattavaa. Vertailukausista tilikausi 2018–2019 oli ainut, jolloin toiminta ei ollut kannattavaa. Tilikauden 2018–2019 käyttökateprosentti oli huonompi, johtuen isommista liiketoiminnan muista kuluista. Vertailussa voidaan huomata, että ainakin markkinointi-, leasing-, ja kone- ja kalustokulut olivat muita tilikausia isommat. Myös ulkopuolisia palveluita käytettiin muita tilikausia huomattavasti enemmän. Myyntikateprosentti pysyi kuitenkin lähes samana, koska vastaavasti tilikauden aikana kalustonhuolto ja polttoainekulut olivat muita tilikausia pienemmät. Myös varaston muutos osaltaan vaikutti myyntikatteeseen positiivisesti ja muutos oli muita tilikausia selvästi suurempi. Tilikauden 2018–2019 myyntikate oli kaksi prosenttia huonompi kuin tilikauden 2020–2021 myyntikate, jolloin nettotulos oli parhain.

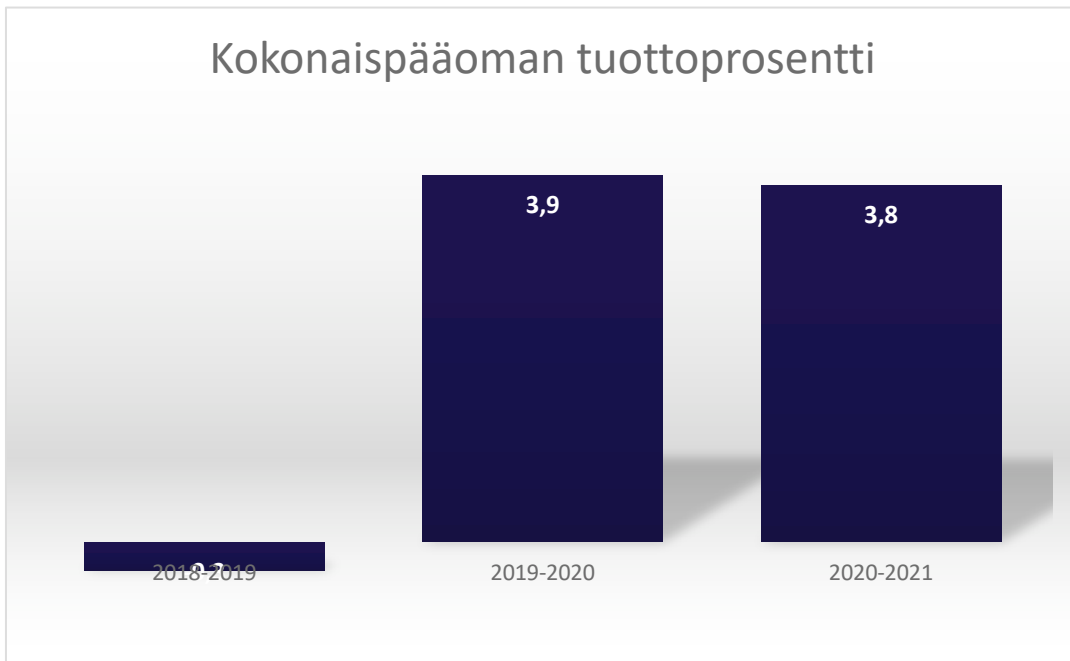
Vaikka tilikauden 2020–2021 liikevaihto jäi muita tilikausia pienemmäksi, oli tilikauden nettotulos muita parempi. Tilikauden 2020–2021 aikana alkoi koronapandemia, joka vaikutti myös kuljetusalan yrityksiin merkittävästi. Tämä selittää liikevaihdon laskun muihin tilikausiin verrattuna. Yritys kuitenkin onnistui tuolloin tekemään melkein 30 tuhannen euron tuloksen. Kyseisen tilikauden myyntikateprosentti oli vertailukauden parhain. Kun koronapandemia alkoi, polttoaineen hinta laski. Tämä vaikutti heti yrityksen myyntikatteeseen positiivisesti, kun polttoainekulujen osuus kuluista pieneni. Henkilöstökulujen määrä laski edellisestä tilikaudesta noin 52 tuhannen euron verran, mikä puhuu myös prosentuaalisesti paremman tuloksen

puolesta. Tilikauden 2021–2022 aikana oli poiketen muihin tilikausiin tehty 25 prosentin menojäännöspoisto aiemman 20 prosentin sijaan.

Case-yrityksen olisikin hyvä tulevaisuudessa kiinnittää huomiota siihen, että myyntikate pysyisi tavoitellulla tasolla. Tuloslaskelman muuttuviin kuluihin on kirjattu polttoainekulut, ajoneuvojen huollot ja korjaukset, renkaat ja alihankintakulut. Esimerkiksi yllättäviä korjauskuluja voi olla hankala ennustaa etukäteen ja tämä voi vaikeuttaa tavoitellussa myyntikatteessa pysymistä. Alihankkijoita kilpailuttamalla voisi ulkopuolisten palveluiden menoerää pystyä säännöstelemään. Mahdollisesti voisi myös pohtia, että olisiko lisätyövoiman palkkaaminen halvempaa, kuin alihankkijan käyttäminen työn suorittamiseen.

4.1.2 Kokonaispääoman tuottoprosentti

Kuviossa 8 on esitetty case-yrityksen kokonaispääoman tuottoprosentit. Tunnusluku on laskettu kappaleessa 2.2.5 mainitun kaavan mukaa. Kokonaispääoman tuottoprosentti oli tilikaudella 2018–2019 negatiivinen, kuten oli myös netto- ja liiketulosprosentit. Kahden muun tilikauden kokonaispääoman tuottoprosentit olivat hieman alle 4 prosenttia. Yritystutkimus ry:n (2017, 64) mukaan kokonaispääoman tuottoprosentti on tuolloin heikko (alle 5 prosenttia). Luku kertoo, että kuinka paljon yritystoimintaan sitoutuneelle pääomalle on kertynyt tilikauden aikana tuottoa. Voidaan todeta, että vertailukausien aikana case-yritys on kerryttänyt liiketoiminnallaan heikosti tuottoa pääomalle. Omistajille kertyy kyllä voittoa, joskin hitaasti, koska yrityksen oma pääoma ja vakavaraisuus vahvistuvat hitaasti tai eivät lainkaan. Toisaalta yksi syy pieneen kokonaispääoman tuottoprosenttiin on se, että yrityksen oma pääoma on jo valmiiksi melko suuri, jolloin sille kertyvä tuotto jää pienemmäksi. Case-yrityksen kokonaispääoman tuoton arvoa verrataan myöhemmin luvussa 4.4.1 toimialan yritysten keskiarvoon.



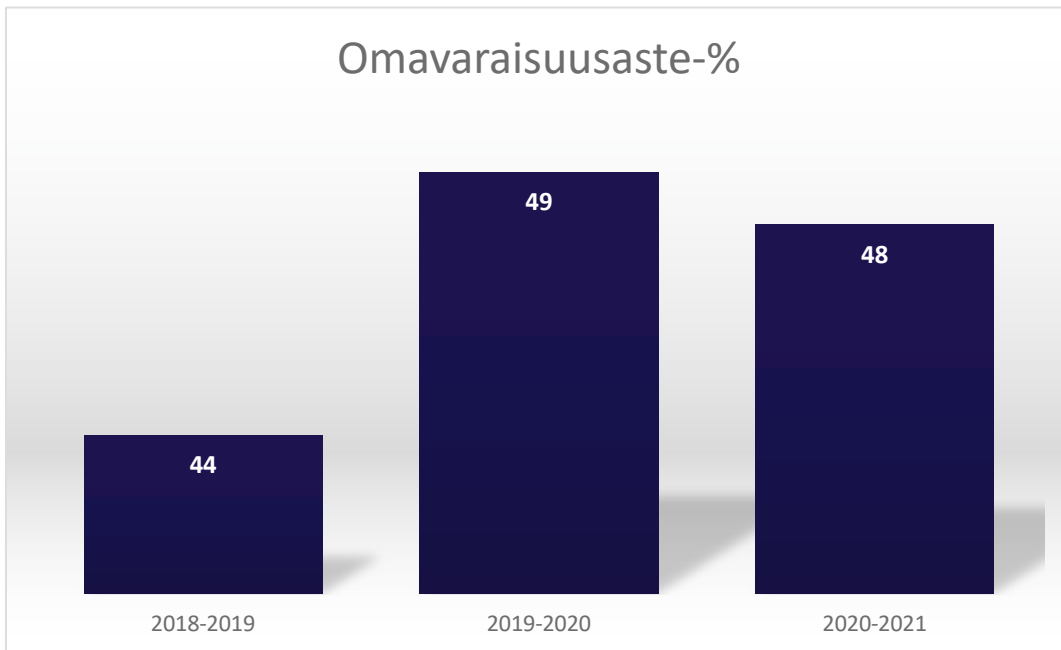
Kuvio 8. Case-yrityksen kokonaispääomanprosentit 2019–2021.

4.2 Yrityksen vakavaraisuus

Seuraavaksi tarkastellaan case-yrityksen vakavaraisuutta. Tunnusluvuiksi tähän valittiin omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Tunnusluvut on laskettu luvuissa 2.3 esitetyillä kaavoilla.

4.2.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusasteen ohjeelliset arvot Yritystutkimus ry:n (2017, 70) mukaan ovat seuraavat: yli 40 prosenttia hyvä, 20–40 prosenttia tyydyttävä ja alle 20 prosenttia heikko. Kuviossa 9 on laskettu case-yrityksen omavaraisuusaste prosentit tarkasteltavana olevien tilikausien ajalta. Yrityksen omavaraisuusaste on kasvanut tilikauden 2018–2019 jälkeen. Tilikauden 2020–2021 aikana se laski yhdellä prosentilla, koska lyhytaikainen vieras pääoma kasvoi. Omavaraisuusaste on tarkastelujaksolla ollut koko ajan hyvällä tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että yrityksen liiketoiminta on vakaalla pohjalla ja sillä on kykyä selviytyä tappioista sekä sitoumuksistaan tulevaisuudessa. Case-yrityksen omavaraisuusastetta verrataan myöhemmin luvussa 4.4.2 toimialan keskiarvo lukuihin.

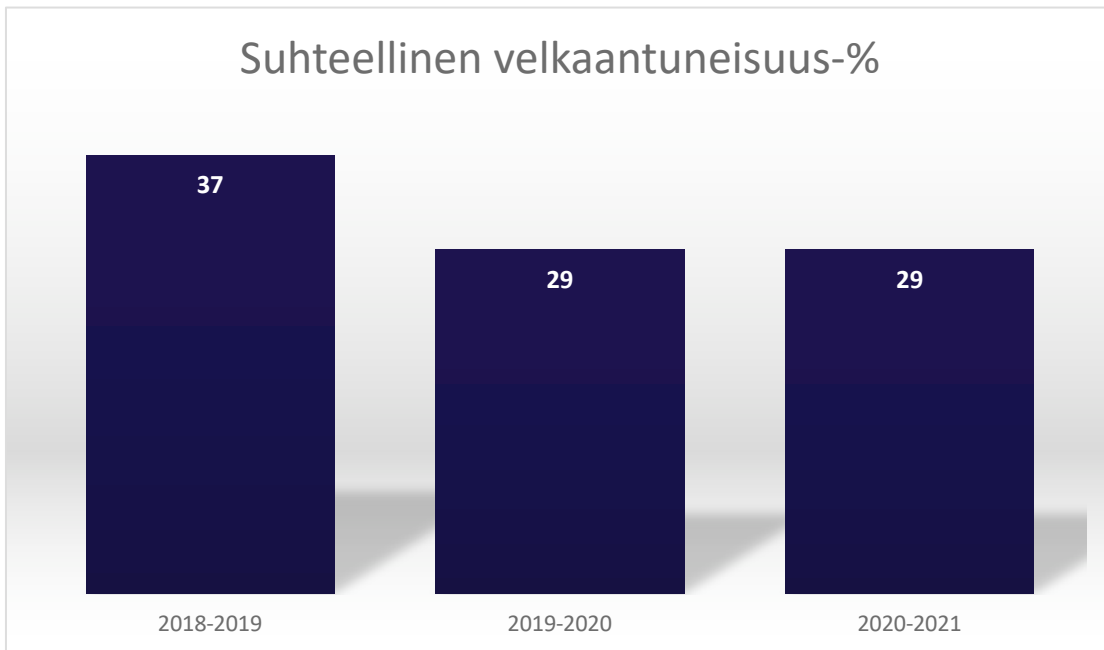


Kuvio 9. Case-yrityksen omavaraisuusaste 2019–2021.

4.2.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Kuten luvussa 2.3.2 on mainittu, suhteellista velkaantuneisuutta voidaan verrata vain yritysten kesken, jotka toimivat samalla toimialalla, joten tunnusluvulle ei ole varsinaisesti ohjearvoja. Tunnusluvussa yrityksen kokonaisvelat suhteutetaan sen liikevaihtoon 12 kuukauden aikana. Tunnuslukua voidaan havainnollistaa siten, että jos yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus olisi 100 prosenttia, olisi sen liikevaihto ja velkojen määrä yhtä suuri. Tämä tunnusluku antaa enemmän lisäarvoa analyysille, kun case-yrityksen suhteellista velkaantuneisuuden astetta verrataan myöhemmin luvussa 4.4.2 muihin saman toimialan yrityksiin.

Kuten kuviosta 10 voidaan todeta, case-yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on pienentynyt tilikauden 2018–2019 jälkeen, eli yrityksen velat suhteessa liikevaihtoon ovat pienentyneet. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on laskettu luvussa 2.3 mainitulla kaavalla.



Kuvio 10. Case-yrityksen suhteellinen velkaantuneisuusprosentti 2019–2021.

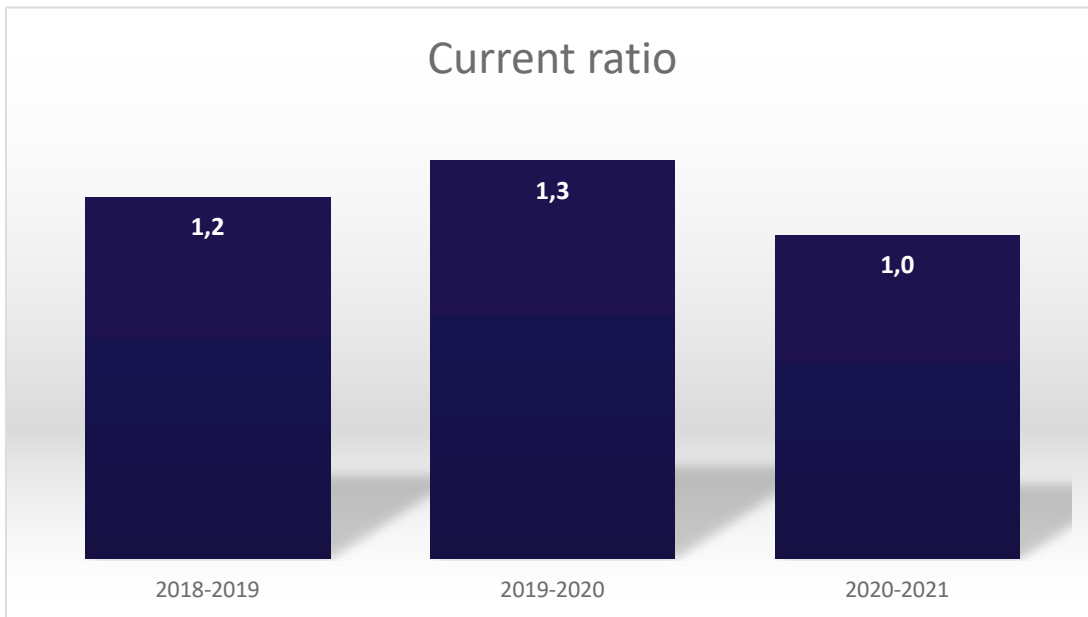
Tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, että yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Yrityksen velat ovat tilikausien aikana pienentyneet. Tilikausi 2018–2019 oli sekä kannattavuuden, että vakavaraisuuden kannalta muita tilikausia heikompi. Kuitenkin aiempina tilikausina kerrytetty vahva oma pääoma auttaa yritystä selviämään tappiollisista ja huonommin tuottavista tilikausista.

4.3 Yrityksen maksuvalmius

Case-yrityksen maksuvalmiutta mitattiin laskemalla current ratio ja quick ratio. Tunnusluvut laskettiin luvuissa 2.4 esitetyillä kaavoilla. Molemmat tunnusluvut mittaavat yrityksen staattista maksuvalmiutta. Quick ratio mittaa likvidien varojen riittävyyttä lyhytaikaisten velkojen hoitamiseen. Current ration avulla tarkastellaan maksuvalmiutta hieman laajemmin, sillä siinä likvideihin varoihin lasketaan mukaan myös vaihto-omaisuus.

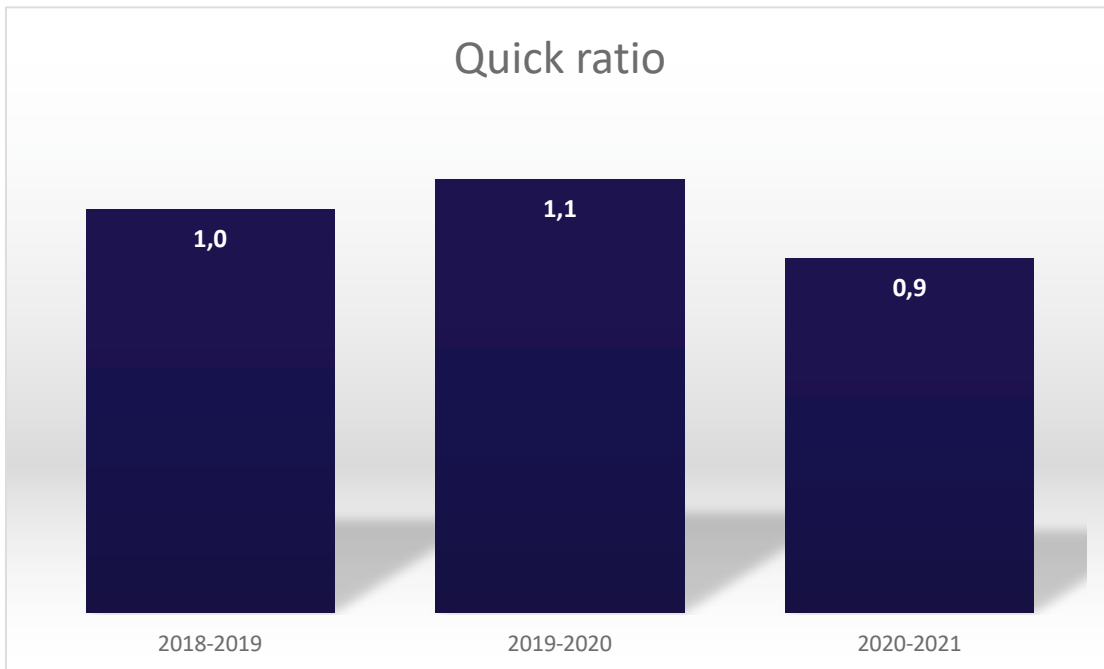
4.3.1 Current ratio ja quick ratio

Kuviossa 11 ja 12 on esitetty case-yrityksen current ratio ja quick ratio. Yritystutkimus ry (2017, 71) antaa current ratio tunnusluvulle seuraavat ohjearvot: yli 2 hyvä, 1–2 tyydyttävä ja alle 1 heikko. Quick ration arvo puolestaan on hyvä sen ollessa yli 1, 0,5–1 on tyydyttävä ja alle 0,5 on heikko.



Kuvio 11. Case-yrityksen current ratio 2019–2021.

Yrityksen current ratio on ollut tyydyttävällä tasolla kaikkien tarkasteltavana olevien tilikausien aikana. Vaikka tilikauden 2021 lopussa yrityksellä oli tilikautta 2020 enemmän likvidejä rahavaroja, oli sen current ratio huonompi. Tämä johtuu siitä, että lyhytaikaisia velkoja oli aiempaa tilikautta enemmän. Current ratiota tulkittaessa on hyvä muistaa vaihto-omaisuuden arvioimiseen liittyvä epävarmuus. Myös yrityksen quick ratio on ollut tyydyttävällä tasolla, lukuun ottamatta tilikautta 2019–2020, jolloin quick ratio oli hyvä. Vaikka tuolloin yrityksen rahavarat olivat muita tilikausia pienemmät, oli lyhytaikaisten velkojen määrä huomattavasti muita tilikausia pienempi mikä nosti tunnusluvun arvoa paremmaksi.



Kuvio 12. Case-yrityksen quick ratio 2019–2021.

Case-yrityksen maksuvalmius on ollut tyydyttävällä tasolla kaikkien tarkasteltavana olevien tilikausien aikana. Kun tunnusluvun arvo on vähintään tyydyttävällä tasolla, pystyy yritys maksamaan lyhytaikaiset velkansa kokonaan pois vaihto- ja rahoitusomaisuudellaan. Tunnusluvun pieni heikkeneminen tilikaudella 2020–2021 johtuu lyhytaikaisten velkojen kasvusta. Tullee kuitenkin huomioida, että tunnusluvut kertovat vain tilinpäätöshetken tilanteesta ja maksuvalmius voi tilikauden aikana vaihdella voimakkaasti.

4.4 Toimialavertailu

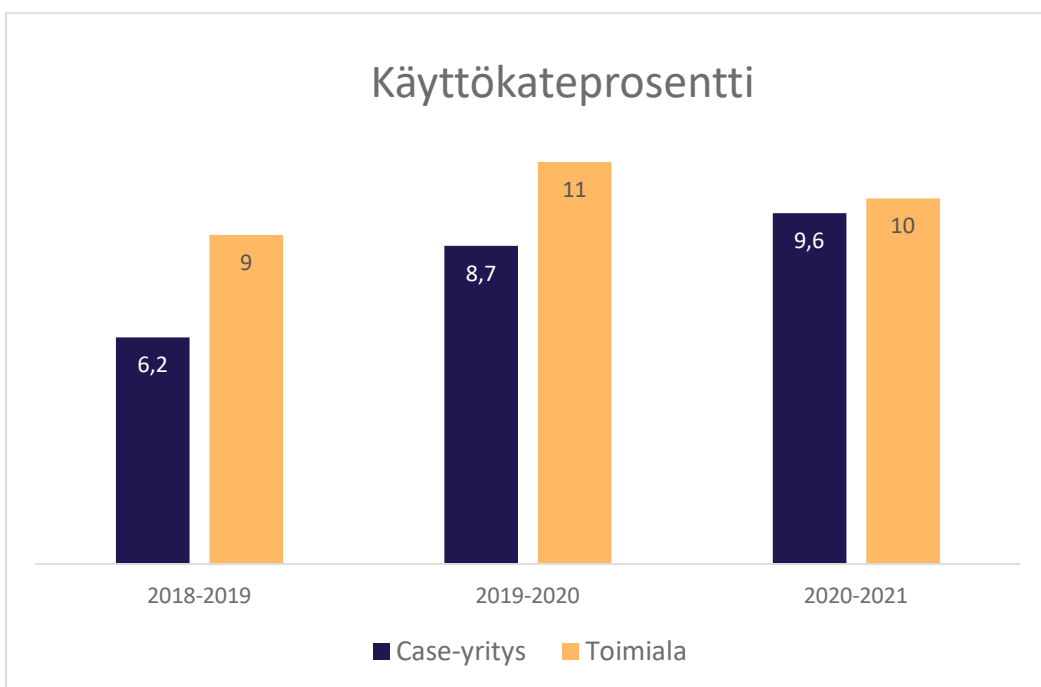
Tässä luvussa verrataan aiemmin laskettuja tunnuslukuja muihin saman toimialan yritysten tunnuslukuihin. Toimialavertailussa hyödynnetään tilastokeskuksen keräämää tunnuslukuaineistoa. Ilmoitetut tunnuslukujen arvot ovat toimialan keskiarvoja. Toimialavertailun toimialana on käytettyä koodia 49E kuorma-autoliikenne.

Kannattavuuden tunnusluvuista toimialavertailussa on otettu huomioon käyttökateprosentti ja nettotulosprosentti. Pääoman tuoton tunnusluvuista on vertailtu kokonaispääoman tuotto prosenttia. Vakavaraisuuden tunnusluvuista on huomioitu omavaraisuusaste sekä suhteellinen velkaantuneisuus. Maksuvalmiuden tunnusluvuista on otettu vertailuun Quick ratio ja Current ratio.

4.4.1 Kannattavuuden vertailu

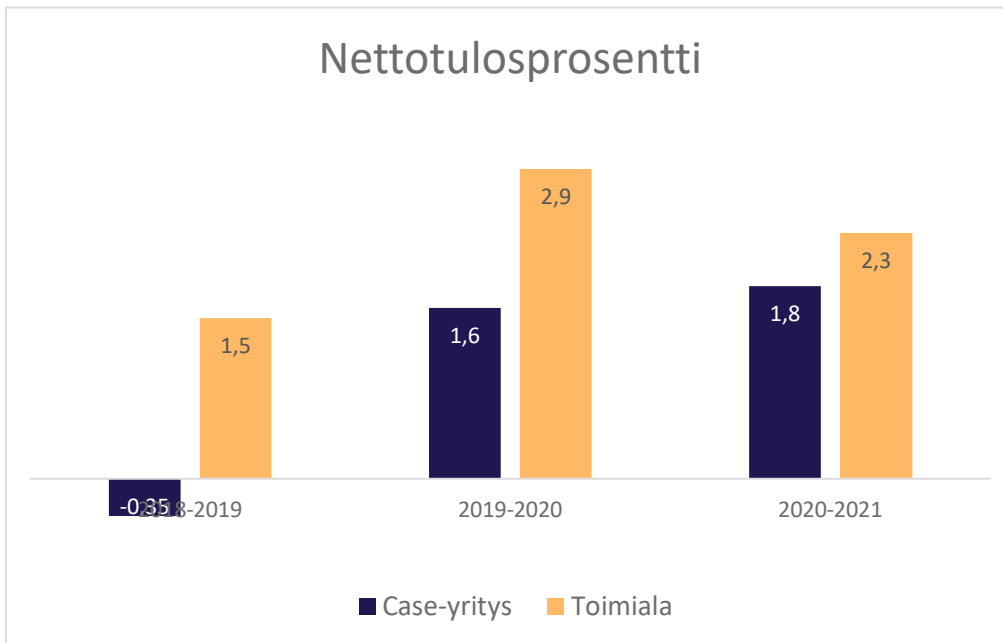
Tässä kappaleessa case-yrityksen kannattavuutta toimialaan verrattuna tarkastellaan käyttökate-, nettotulos- ja kokonaispääoman tuottoosentien avulla.

Case-yrityksen käyttökateosenttia on verrattu toimialan keskiarvolukuihin kuviossa 13. Kuviossa voidaan huomata, että case-yrityksen käyttökateosentti on ollut toimialan keskiarvoa heikompi jokaisella tilikaudella. Tilikaudella 2020–2021 case-yrityksen käyttökateosentti oli parhaimmillaan ja silloin päästiin hyvin lähelle toimialan keskiarvoa.



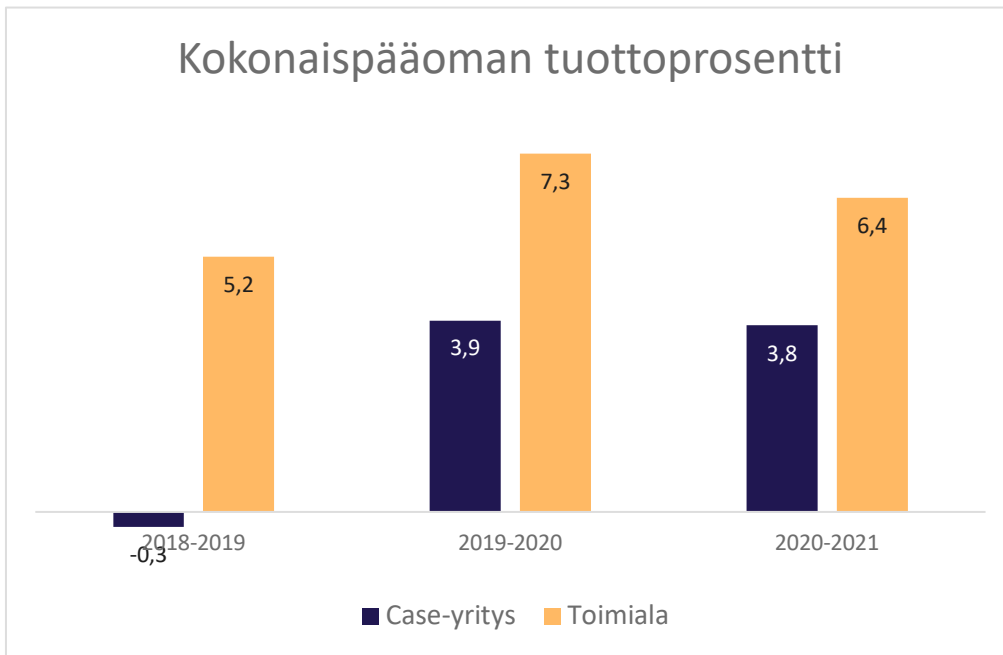
Kuvio 13. Käyttökateosentti-vertailu 2019–2021.

Seuraavassa kuviossa 14 on verrattu nettotulososenttia toimialan keskiarvoon. Case-yrityksen tilikauden 2018–2019 nettotulososentti oli negatiivinen ja se on myös tuolloin ollut toimialalla vertailukauden huonoin. Nettotulososentti oli positiivinen tilikausien 2019–2020 ja 2020–2021 aikana, mutta kuitenkin molemmilla tilikausilla toimialan keskiarvoa huonompi. Tilikauden 2020–2021 nettotulososentti oli 1,8, jolloin päästiin lähimmäs toimialan keskiarvoa, joka oli 2,3 prosenttia.



Kuvio 14. Nettotulosprosenttivertailu 2019–2021.

Kuviossa 15 on verrattu case-yrityksen kokonaispääoman tuotto prosenttia toimialan keskiarvoihin. Kuten case-yrityksen nettotulosprosenttikin, myös kokonaispääoman tuotto prosentti oli negatiivinen tilikaudella 2018–2019. Tunnusluvun keskiarvo toimialalla oli vertailukaudella tuolloin myös heikoin. Kokonaispääoman tuotto prosentti oli kahdella muulla tilikaudella positiivinen, mutta jäi kuitenkin toimialan keskiarvoa edelleen heikommaksi. Kokonaispääoman tuotto prosenttin voidaan sanoa olevan hyvä, jos se on yli 10 prosenttia, tyydyttävä arvo on 5–10 prosenttia ja heikko puolestaan alle 5 prosenttia (Yritystutkimus ry 2017, 64). Case-yrityksen kokonaispääoman tuotto prosentti on ollut tilikausien aikana heikko, mutta myöskään toimialan keskiarvo ei yllä hyvälle tasolle, vaan on ollut tyydyttävä koko vertailukauden ajan. Kuten aiemmin kappaleessa 4.1.2 todettiin, on case-yrityksen oma pääoma jo ennestään melko suuri, joten sille kertyvä tuotto jää pienemmäksi.



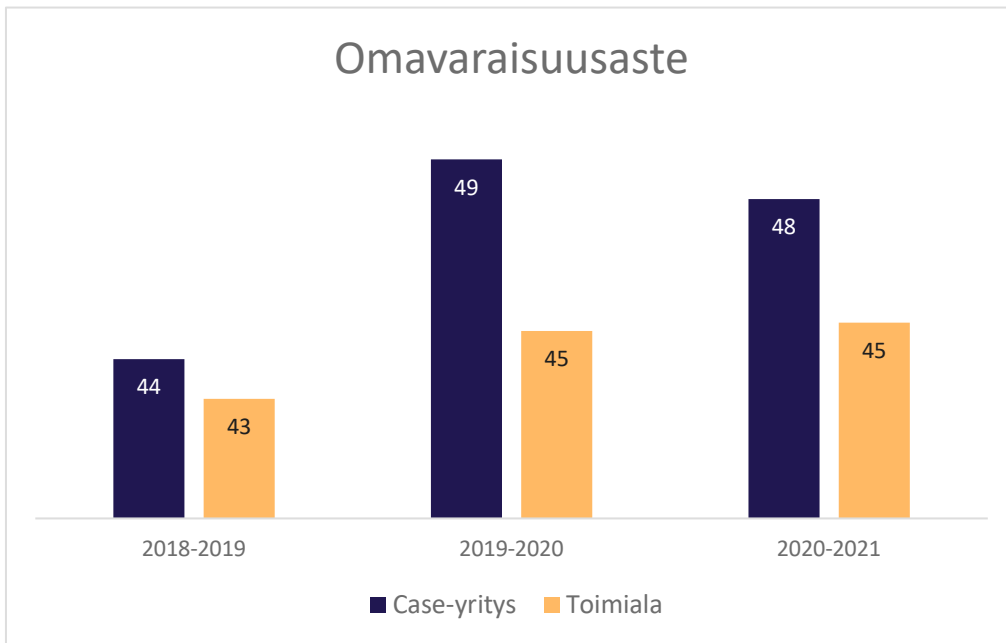
Kuvio 15. Kokonaispääoman tuotto prosentin vertailu 2019–2021.

Kuvioista 13, 14 ja 15 voidaankin päätellä, että case-yrityksen kannattavuus on heikommalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin. Käyttökate-, nettotulos- sekä kokonaispääoman tuotto prosentit olivat heikompia kuin toimialan keskiarvo.

4.4.2 Vakavaraisuuden vertailu

Seuraavaksi tarkastellaan case-yrityksen vakavaraisuutta suhteessa toimialaan. Tähän apuna käytetään omavaraisuusastetta ja suhteellisen velkaantuneisuuden prosenttia.

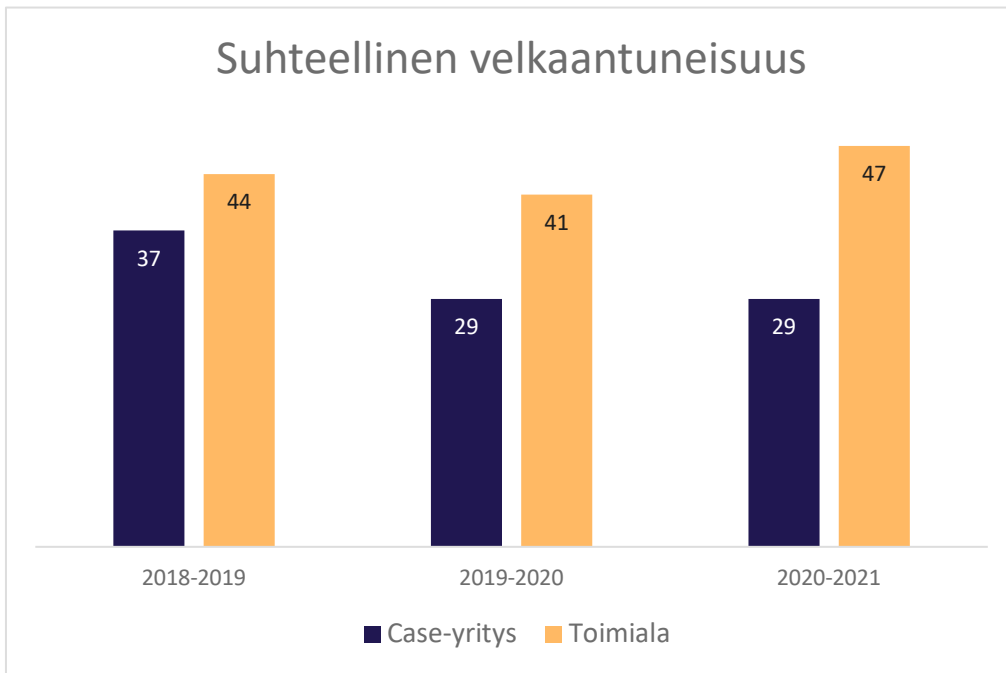
Kuviossa 16 on esitetty case-yrityksen omavaraisuusaste ja toimialan omavaraisuusasteen keskiarvo. Case-yrityksen omavaraisuusaste on vertailukauden aikana ollut kaikilla tilikausilla parempi kuin toimialan keskiarvo. Case-yrityksen omavaraisuusaste oli korkeimmillaan tilikauden 2019–2020 aikana, jolloin se oli 49 prosenttia, eli 4 prosenttia korkeampi kuin toimialan keskiarvo. Omavaraisuusaste on hyvällä tasolla, kun sen arvo on yli 40 prosenttia (Yritystutkimus ry 2017, 70). Voidaan siis todeta, että sekä case-yrityksen omavaraisuusaste että toimialalla toimivien yritysten omavaraisuusasteen keskiarvo ovat molemmat hyvällä tasolla.



Kuvio 16. Omavaraisuusasteen vertailu 2019–2021.

Kuviosta 17 voidaan huomata, että case-yrityksen suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku on selvästi toimialan keskiarvoa pienempi. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku oli kaikilla tilikausilla pienempi kuin toimialan keskiarvo. Case-yrityksen velat suhteessa liikevaihtoon ovat paljon pienemmät kuin toimialalla yleensä. Toimialan keskiarvo oli tarkastelujaksolla korkeimmillaan tilikaudella 2020–2021, jolloin velkojen suhde liikevaihtoon oli 47 prosenttia. Case-yrityksen suhteellinen velkaantuneisuuden tunnusluku oli tuolloin vain 29 prosenttia, eli melkein 20 prosenttia vähemmän kuin toimialan keskiarvo.

Molemmat tunnusluvut kertovat case-yrityksen vakavaraisuuden olevan paremmalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin. Voidaan siis todeta, että case-yrityksellä on keskimäärin vähemmän velkaa kuin muilla toimialan yrityksillä.

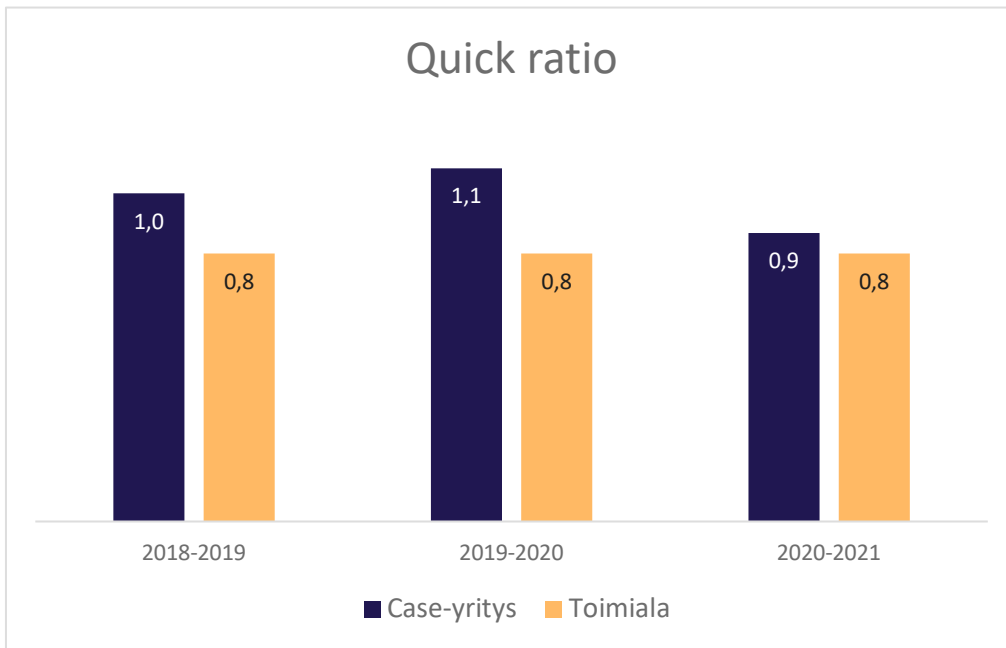


Kuvio 17. Suhteellisen velkaantuneisuuden vertailu 2019–2021.

4.4.3 Maksuvalmiuden vertailu

Seuraavaksi on vuorossa case-yrityksen maksuvalmiuden tunnuslukujen vertailu toimialan keskiarvoihin. Maksuvalmiutta verrataan quick ratio ja current ratio tunnuslukujen avulla.

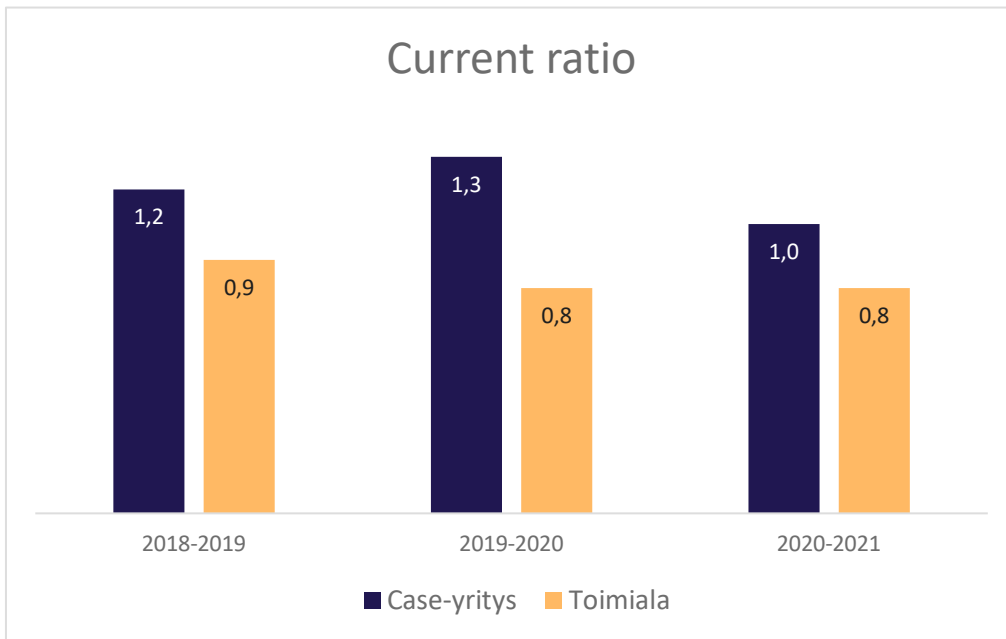
Kuviossa 18 verrataan case-yrityksen quick ratiota toimialan keskiarvoon. Tunnusluvun arvo on hyvä, jos se on yli 1, tyydyttävä sen ollessa 0,5–1 ja heikko sen ollessa 0,5 (Yritystutkimus ry 201, 71). Case-yrityksen quick ratio on ollut hyvällä tasolla lukuun ottamatta tilikautta 2020–2021, jolloin sen arvo oli 0,9. Toimialan keskiarvo on ollut kaikkien tarkastelussa olevien tilikausien aikana 0,8 eli tyydyttävällä tasolla. Kuviosta voidaan todeta, että case-yrityksen quick ratio on ollut paremmalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin.



Kuvio 18. Quick ration vertailu 2019–2021.

Seuraavaksi kuviossa 19 verrataan case-yrityksen current ratiota toimialan keskiarvoon tunnusluvusta. Current ratio on hyvällä tasolla, kun sen arvo on yli 2, tyydyttävä arvon ollessa 1–2 ja heikko sen ollessa alle 1 (Yritystutkimus ry 2017, 71). Case-yrityksen current ratio oli kaikkien tarkasteltavana olevien tilikausien aikana tyydyttävä, kun taas toimialan keskiarvo oli jokaisella tilikaudella heikko. Voidaan siis todeta, että case-yrityksen maksuvalmius oli kaikilla tilikausilla parempi, kuin toimialalla yleensä. Kuljetusalalle tyypillistä on, että sen alan yrityksillä ei ole juurikaan vaihto-omaisuutta. Tämä osakseen vaikuttaa current ration mataliin arvoihin toimialavertailussa. Toimialalle poikkeuksellisesti case-yrityksellä on kaikkien tilikausien aikana ollut vaihto-omaisuutta.

Kuvioiden 18 ja 19 perusteella voidaan todeta, että case-yrityksen maksuvalmius on ollut paremmalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin. Yrityksen rahoitusomaisuus suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan on korkeammalla tasolla, kuin toimialan keskiarvo.



Kuvio 19. Current ration vertailu 2019–2021.

4.5 Johtopäätökset

Tunnuslukuanalyysin perusteella voidaan todeta, että case-yrityksen kannattavuus on parantunut tilikauden 2018–2019 jälkeen ja toiminta on ollut sen jälkeen kannattavaa. Toimialavertailussa kuitenkin huomattiin, että yrityksen kannattavuus on heikommalla tasolla kuin saman toimialan yrityksillä keskimäärin. Tilikauden 2018–2019 lopullinen tulos oli voitollinen vain 275 euron verran ja ennen satunnaisia tuottoja yrityksen netto- sekä liike-tulos olivat negatiivisia. Tilikauden 2018–2019 heikkoon tulokseen vaikuttivat ainakin muita tilikausia isommat alihankinta-, henkilöstö- sekä liiketoiminnan muut kulut. Näiden menoerien jälkeen tilikauden käyttökate oli selvästi kahta muuta tilikautta heikompi. Seuraavien kahden tilikauden tulokset olivat selvästi voiton puolella, mutta jäivät kuitenkin toimialan keskivertoa pienemmiksi. Toimialavertailussa huomattiin, että yrityksen käyttökate- sekä nettotulosprosentit olivat muutamia prosentteja toimialan mediaania heikompia. Kannattavuutta vertailtiin myös kokonaispääoman tuotto-prosentin avulla. Tilikauden 2018–2019 nettotuloksen ollessa negatiivinen, myös kokonaispääoman tuotto-prosentti oli tuolloin negatiivinen. Tilikausien 2019–2020 ja 2020–2021 yritys onnistui kerryttämään omalle pääomalle hieman tuottoa. Toimialaan verrattuna tuotto kuitenkin jäi niukaksi. Yritys on aiempina tilikausina onnistunut kerryttämään oman pääoman suurehkoksi, jolloin prosentuaalisesti isommat pääoman tuotot vaativat tilikaudelta isomman voiton.

Tunnuslukuanalyysiä ja toimialavertailua tehdessä voitiin huomata, että yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Case-yrityksen omavaraisuusaste parani tilikauden 2018–2019 jälkeen selvästi. Korkeimmillaan se oli tilikauden 2019–2020 aikana, jolloin yrityksen oma pääoma oli vahvin ja lyhytaikaisen vieraanpääoman määrä oli pienempi. Yrityksen omavaraisuusaste oli selvästi toimialan keskiarvoa vahvempi. Hyvä omavaraisuusasteen taso kertoo siitä, että yritys on toiminut jo pidempään ja onnistunut aiempien tilikausien aikana kerryttämään hyvin tuottoa omalle pääomalle. Yrityksellä on myös hyvät edellytykset selvitä tappiollisistakin tilikausista. Myös suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun avulla voitiin todeta, että yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus oli selkeästi toimialan keskiarvoa pienempi. Tilikauden 2020–2021 suhteellisen velkaantuneisuuden arvo oli vain 29 prosenttia, kun toimialan keskiarvo oli 47 prosenttia. Vakavaraisuuden tunnusluvut osoittavat yrityksellä olevan hyvät mahdollisuudet selviytyä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Yrityksellä on hyvä tappionsietokyky ja sillä on paremmat mahdollisuudet tarvittaessa saada lainaa.

Case-yrityksen staattista maksuvalmiutta arvioitiin quick ratio ja current ratio tunnuslukujen avulla. Tunnuslukujen avulla voitiin todeta yrityksen maksuvalmiuden olevan hyvällä tai tyydyttävällä tasolla, riippuen kumpaa maksuvalmiuden tunnuslukua käytettiin. Toimialaan verrattaessa voitiin todeta, että yrityksen maksuvalmius on paremmalla tasolla kuin toimialan yrityksillä keskimäärin. Tunnuslukujen arvon perusteella voitiin päätellä, että yrityksen rahavarat pääsääntöisesti riittäisivät kattamaan lyhytaikaiset vieraan pääoman erät. Hyvä maksuvalmius kertoo yrityksen kyvystä suoriutua maksuistaan ajallaan ja edullisimmalla tavalla.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää toimeksiantajayrityksen taloudellista asemaa ja kehitystä tilinpäätösanalyysin avulla. Yrityksen tilinpäätösanalyysi toteutettiin tilikausien 2019–2021 ajalta. Tilinpäätösanalyysi toteutettiin tunnuslukuanalyysin avulla. Tunnuslukuanalyysissä arvioitiin case-yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta erilaisten tunnuslukujen avulla. Yrityksen tunnuslukuja punnittiin keskenään ja niiden arvoja verrattiin tunnuslukujen yleisiin ohjearvoihin. Tämän lisäksi yrityksen tunnuslukuja verrattiin Tilastokeskuksen keräämiin toimialakohtaisiin mediaani tunnuslukuihin.

Case-yrityksen kannattavuutta mitattiin myyntikate-, käyttökate-, liike-tulos- ja nettotulosprosenttien sekä kokonaispääoman tuotto-prosentin avulla. Yrityksen toiminta on ollut pääsääntöisesti kannattavaa. Tilikausi 2018–2019 oli muita tilikausia heikompi, sillä sen tulos oli juuri ja juuri positiivinen. Edellä mainittujen tunnuslukujen arvot eivät prosentuaalisesti vaihdelleet paljon tilikausien välillä. Yrityksen kannattavuutta verrattiin toimialan muihin yrityksiin käyttökate-, nettotulos- ja kokonaispääoman tuotto-prosentin avulla. Tässä voitiin huomata, että vaikka yrityksen toiminta oli pääsääntöisesti kannattavaa, oli sen kannattavuus kuitenkin heikommalla tasolla kuin toimialan yrityksillä keskimäärin. Esimerkiksi yrityksen käyttökateprosentti oli keskimäärin 2–3 prosenttia toimialan mediaanin heikompi. Kuljetusalaan kannattavuuteen välittömästi vaikuttavat muun muassa polttoaineen hinnan nousu, kaluston vakuutusmaksujen korotukset ja huolto- sekä yllättävätkin korjauskustannukset. Kokonaispääoman tuotto-prosentti oli heikolla tasolla kaikilla tilikausilla. Tähän vaikutti toki myös tilikauden 2018–2019 heikko tulos, mutta myös se, että yrityksen oma pääoma on jo melko suuri aiemmilla tilikausilla kertyneiden voittojen ansiosta, ja näin ollen kasvaakseen tarvitsee suhteessa isommat voitot.

Case-yrityksen vakavaraisuutta tarkasteltiin pääomarakenteen ja toiminnallisen vakavaraisuuden näkökulmista. Omavaraisuusaste, joka kertoo yrityksen pääomarakenteesta, oli hyvällä tasolla. Takaisinmaksukykyä kuvaavaa toiminnallista vakavaraisuutta tarkasteltiin suhteellisen velkaantuneisuuden avulla. Myös tämän tunnusluvun arvo hyvällä tasolla. Tunnuslukujen arvot eivät vaihdelleet paljon tilikausien välillä, vaikkakin yrityksen vakavaraisuus oli hieman muita heikommalla tasolla tilikaudella 2018–2019. Toimialavertailussa huomattiin, että case-yrityksen vakavaraisuus on paremmalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin. Tilikauden 2018–2019 heikommasta tuloksesta huolimatta yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että yritys on tehnyt voittoa aiemmilla tilikausilla ja yritys on saanut

hyvin kerrytettyä omaa pääomaa. Sillä on hyvät edellytykset selvitä heikommin kannattavista tilikausista.

Viimeiseksi tarkasteltiin case-yrityksen staattista maksuvalmiutta. Staattista maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut quick ja current ratio olivat case-yrityksellä pääasiassa tyydyttävällä tasolla tilikausien aikana. Tunnuslukujen arvot olivat tyydyttävät, lukuun ottamatta tilikautta 2019–2020, jolloin quick ration arvo oli hyvä. Toimialavertailua tehdessä todettiin, että yrityksen maksuvalmius oli hieman paremmalla tasolla kuin toimialalla keskimäärin. Voidaan siis todeta, että case-yrityksen maksuvalmius on kunnossa ja se pystyy hoitaa maksunsa ajallaan ja sille edullisimmalla tavalla.

Yhteenvedon tekemistä hieman vaikeuttaa tilikauden 2018–2019 kannattavuuden osalta poikkeuksellisen heikko tilikausi sekä tilikausi 2020–2021, jolloin yrityksen liikevaihto laski koronapandemiasta johtuen. Tilikauden 2018–2019 heikko tulos vaikutti kaikkiin tunnuslukuihin. Tilikauden 2019–2020 hyvän tuloksen myötä tunnuslukujen arvot vahvistuivat, mutta tilikauden 2020–2021 osa tunnusluvuista taas hieman heikkeni. Jotta case-yrityksen taloudellisesta tilasta ja sen kehityksestä voitaisiin tehdä vielä tarkempia päätelmiä, olisi tarkastelua hyvä suorittaa pidemmältä aikaväliltä. Suoritetun tunnuslukuanalyysin perusteella voidaan kuitenkin kohtuullisella varmuudella todeta, että yrityksen kannattavuus ja vakavaraisuus ovat nousujohteisia ja maksuvalmius on riittävällä tasolla. Toimialavertailun perusteella voidaan kuitenkin todeta, että etenkin kannattavuutta on vielä mahdollista parantaa. Kannattavuutta voidaan parantaa esimerkiksi kiinnittämällä huomiota myyntikatteen tasoon, henkilöstökulujen määrän ja pohtimalla olisiko joitain liiketoiminnan muita kuluja mahdollista vähentää.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää, että onko koronapandemia vaikuttanut yrityksen liikevaihtoon ja kannattavuuteen vielä maaliskuussa 2021 päättyneen tilikauden jälkeen. Koronapandemiaan liittyvät isoimmat rajoitukset jatkuivat Suomessa vielä vuoden 2021 loppuun ja myös 2022 alkupuolelle. Venäjän ja Ukrainan välillä syttynyt sota lopputalvella 2022 on myös puolestaan vaikuttanut talouteen. Polttoaineen hinta on tänä vuonna jatkanut nousua, mikä väistämättä vaikuttaa kuljetusalan yrityksiin ja niiden kannattavuuteen. Myös energian hinnannousu ja yleinen kustannusten nousu on jatkunut loppuvuotta kohden ja heikentäneet taloudellista tilannetta.

LÄHTEET

- Alma Talent Oy. Ei päiväystä. Tunnuslukuopas. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.7.2021]. Saatavana: <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas>
- Kallunki, J. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.
- Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta. [Verkkokirja]. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [Viitattu 17.4.2021]. Saatavana Booky.fi. Vaatii käyttöoikeuden.
- Kuljetusala Suomessa: Suomi elää pyörillä. 2022. [Verkkosivu]. Autoliikenteen työnantajaliitto ry. [Viitattu 23.10.2022]. Saatavana: <https://alt.fi/suomi-elaa-pyorilla/>
- Leppiniemi, J. & Kykkänen T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 9., uud. painos. Helsinki: Talentum Pro.
- Maanteiden tavaraliikenne Suomessa: toimialakatsaus 2021. [Verkkosivu]. Suomen kuljetus ja logistiikka SKAL ry. [Viitattu 23.10.2022]. Saatavana: https://www.skal.fi/sites/default/files/sisaltosivujen_tiedostot/skal_toimialakatsaus_a5_141221.pdf
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 6.3.2021]. Saatavana: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html
- Salmi, I. 2020. Mitä tilinpäätös kertoo? 10., uud. painos. Helsinki: Edita.
- SKAL. 4.6.2020. SKAL Kuljetusbarometri 2/2020: Kuljetusyritykset sinnittelevät koronakriisissä, investoinnit kärsivät. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.10.2022]. Saatavana: <https://www.skal.fi/fi/julkaisut/skal-kuljetusbarometri-2020-kuljetusyritykset-sinnittelevat-koronakriisissa-investoinnit>
- SKAL. 2021a. SKAL Kuljetusbarometri 2/2021: Kasvavat kustannukset himmentävät kasvunäkymiä – palvelun laatu ja ihmiset ovat kuljetusyritysten merkittävimpiä voimavaroja. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.10.2022]. Saatavana: <https://www.skal.fi/fi/julkaisut/kuljetusbarometri-2021-kasvavat-kustannukset-himentavat-kasvunakymia-palvelun-laatu-ja>
- SKAL. 2021b. SKAL Kuljetusbarometri 3/2021: Kuljetusalalla on nyt työtä – on raivattava kasvun esteitä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.10.2022]. Saatavana: <https://www.skal.fi/fi/julkaisut/skal-kuljetusbarometri-32021-kuljetusalalla-nyt-tyota-raivattava-kasvun-esteita>
- Tilastokeskus. Ei päiväystä. StatFin. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot. [Verkkosivu]. [Viitattu 13.11.2022]. Saatavana: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_yrti/statfin_yrti_pxt_11d4.px/

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen ja tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Yritystutkimus ry. 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10., korj. laitos. Helsinki: Gaudemus.

LIITTEET

Liite 1. Case-yrityksen oikaistu tuloslaskelma ja tase

Liite 1. Case-yrityksen oikaistu tuloslaskelma ja tase

	2018–2019	2019–2020	2020–2021
LIKEVAIHTO	1 594 234,83	1 597 676,68	1 544 441,97
Liiketoiminnan muut tuotot	864,22	23 193,21	4 316,88
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	1 595 099,05	1 620 869,89	1 548 758,85
Aine- ja tarvikekäyttö	-684 251,24	-682 182,65	-639 594,78
Valmisteveraston lisäys/vähennys	23 368,10	3 159,00	4 785,64
Ulkopuoliset palvelut	-47 051,60	-12 201,38	-24 466,55
Henkilöstökulut	-522 802,43	-538 740,90	-486 535,37
Liiketoiminnan muut kulut	-265 114,20	-252 552,81	-254 173,46
KÄYTTÖKATE (EBITDA)	99 247,68	138 351,15	148 774,33
Suunnitelman mukaiset poistot	-102 860,08	-100 498,00	-112 041,29
LIKETULOS (EBIT)	-3 612,40	37 853,15	36 733,04
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriyksissä	1 162,80	1 036,80	1 044,00
Muut korko- ja rahoitustuotot	703,35	807,68	542,07
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-3 804,80	-5 066,29	-3 546,86
Välittömät verot	-14,01	-8 945,15	-7 178,59
NETTOTULOS	-5 565,06	25 686,19	27 593,66
Satunnaiset tuotot	5 227,23	11 692,26	1 350,97
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00
Poistoeron lisäys/vähennys	613,17	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	275,34	37 378,45	28 944,63

VASTAAVAA**PYSYVÄT VASTAAVAT**

Maa- ja vesialueet	0,00	2 509,32	2 509,32
Rakennukset ja rakennelmat	6 709,71	20 037,26	18 634,66
Koneet ja kalusto	408 192,15	395 969,01	331 916,07
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	11 600,00
Muut osakkeet ja osuudet	33 296,14	38 696,14	40 896,14

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	448 198,00	457 211,73	405 556,19
-----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Valmiit tuotteet/tavarat	58 480,75	61 639,75	66 425,39
Myyntisaamiset	189 840,03	108 572,53	148 551,18
Muut saamiset	0,00	0,00	0,67
Siirtosaamiset	69 709,83	33 975,43	37 186,17
Rahat ja pankkisaamiset	300 259,21	265 503,36	299 934,16

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	618 289,82	469 691,07	552 097,57
-------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 066 487,82	926 902,80	957 653,76
---------------------------	---------------------	-------------------	-------------------

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Osakepääoma	75 000,00	75 000,00	75 000,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	398 102,44	354 277,78	352 581,23
Tilikauden voitto (tappio)	275,34	37 378,45	28 944,63

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	473 377,78	466 656,23	456 525,86
----------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Poistoero	296,99	0,00	0,00
-----------	--------	------	------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	11 430,24	11 267,34	10 851,97
Ostovelat	240 961,33	160 482,62	94 457,22
Pitkäaikainen yhteensä	252 391,57	171 749,96	105 309,19
Lyhytaikainen			
Saadut ennakot	0,00	0,00	48 720,00
Ostovelat	157 272,54	83 373,70	135 509,34
Muut velat	62 918,90	97 479,79	135 650,55
Siirtovelat	120 230,04	107 643,12	75 938,82
Lyhytaikainen yhteensä	340 421,48	288 496,61	395 818,71

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	592 813,05	460 246,57	501 127,90
-------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 066 487,82	926 902,80	957 653,76
-----------------------------	---------------------	-------------------	-------------------